

VAASAN YLIOPISTO
KAUPPATIETEELLINEN TIEDEKUNTA
TALOUSOIKEUDEN LAITOS

Eveliina Vuorela
SVOP-RAHASTO

Talousoikeuden
pro gradu -tutkielma

VAASA 2011

SISÄLLYSLUETTELO	sivu
TAULUKKOLUETTELO	5
LYHENNELUETTELO	7
TIIVISTELMÄ	9
1. JOHDANTO	11
1.1. Tutkimuskohteen kuvaus	11
1.2. Tutkimustehtävä ja tavoitteet	13
1.3. Tutkimuksen rakenne	15
1.4. Tutkimuksen lähdeaineisto	16
2. SVOP-RAHASTON EDELLYTYKSET	18
2.1. SVOP-rahastoon liittyvät osakeyhtiöoikeuden periaatteet	18
2.2. Osakeyhtiön pääomajärjestelmä	20
2.2.1. SVOP-rahastoon merkitseminen	21
2.3. Varojen jakaminen osakeyhtiössä	23
2.3.1. Yleiset säännökset	23
2.3.2. Varojen jakaminen SVOP-rahastosta	24
2.4. SVOP-rahaston kirjanpidollinen käsittely	25
3. SVOP-RAHASTON VEROTUS	27
3.1. SVOP-rahastoon liittyvät vero-oikeuden periaatteet	27
3.2. SVOP-rahaston verotusmenettelyt	29
3.2.1. Pääomansijoitukset ja verotus	29
3.2.2. Luovutusvoittojen verotus	31
3.2.3. Luovutusvoittoverotettavan SVOP-rahaston tulevaisuus	34

3.2.4. Osingonkaltainen verotus	34
3.2.5. Osinkoverotettavan SVOP-rahaston tulevaisuus	35
3.2.6. Esimerkki verolainsäädännön muuttumisesta	40
4. OIKEUSVERTAILUA	48
4.1. Yleistä	48
4.2. Ruotsi	49
4.3. Tanska	51
4.4. Norja	53
4.5. Belgia	55
4.6. Iso-Britannia	59
4.7. Saksa	62
5. JOHTOPÄÄTÖKSET	64
5.1. Keskeisiä havaintoja	64
5.2. De lege ferenda	65
LÄHDELUETTELO	68
OIKEUSTAPAUSTRUETTELO	77

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Oma pääoma	s. 21
Taulukko 2. SVOP-rahaston voitonjaon verotuksen vaihtoehdot	s. 40
Taulukko 3. Osakasmalli	s. 54
Taulukko 4. ACE-malli	s. 58

LYHENNELUETTELO

ABL	aktiebolagslagen, Ruotsin vuoden 2005 osakeyhtiölaki (2005:551)
EOYL	vuoden 1978 osakeyhtiölaki (734/1978)
EVL	laki elinkeinotulon verottamisesta (360/1968)
HE	hallituksen esitys
KHO	korkein hallinto-oikeus
KILA	kirjanpitolautakunta
KVL	keskusverolautakunta
OM	oikeusministeriö
OYL	osakeyhtiölaki (624/2006)
TVL	tuloverolaki (1535/1992)

VAASAN YLIOPISTO**Kauppätieteellinen tiedekunta**

Tekijä:	Eveliina Vuorela
Tutkielman nimi:	SVOP-rahasto
Ohjaaja:	Pekka Vainio
Tutkinto:	Kauppätieteiden maisteri
Laitos:	Talousoikeuden laitos
Oppiaine:	Talousoikeus
Linja:	Vero-oikeus
Aloitusvuosi:	2006
Valmistumisvuosi: 2011	Sivumäärä: 77

TIIVISTELMÄ

Osakeyhtiölakia uudistettaessa pyrittiin entistä joustavampaan ja selkeämpään lainsäädäntöön. Uudistuksen tavoitetta auttoi osaltaan uuden sijoitetun vapaan oman pääoman rahaston (SVOP-rahaston) mukaan ottaminen omaan pääomaan. Tämä rahasto luo helpommat varojensiirtelymahdollisuudet yrityksille, mutta sen verotus on vaikeammin hallittavissa.

Tutkimuskohteena on selvittää SVOP-rahaston osinkoverotettavan ja luovutusvoittoverotettavan tavan hyötyjä ja haittoja. Tutkimuksella halutaan selvittää millainen SVOP-rahasto on nyt ja mitä sille on tapahtumassa lähitulevaisuudessa. Mielenkiinnon kohteena on pääasiassa SVOP-rahastoa hyödyntävien yritysten verokohtelu tulevaisuudessa ja lisäksi tarkastellaan tilannetta osakkeenomistajan näkökulmasta. Tutkimukseen on haettu vastausta osakeyhtiöoikeudellisten ja vero-oikeudellisten näkökulmien avulla.

Tutkimuksessa on lainsäädännön ja oikeuskirjallisuuden lisäksi huomioitu asiantuntijoiden kommentit. Näiden osa-alueiden pohjalta on muodostunut johtopäätökset, joiden avulla SVOP-rahaston verotusta voitaisiin selkeyttää. Lopputuloksia laadittaessa on huomioitu, että valtion verotulot eivät saisi vähentyä, mutta kotitalouksien mielenkiinto investoida tulevaisuudessakin yrityksiin säilyisi vähintään entisellään. Lopputuloksesta ei haluttu hallinnollisesti liian raskasta, vaan riittävän yksinkertainen ratkaisu. Uuden osakeyhtiölain mahdollistama SVOP-rahasto on toivottu uudistus, jonka verotuksen säätäminen epäedulliseksi yrityksille ja sijoittajille veisi pohjan tältä joustavalta ”varojen siirtoratkaisulta”.

AVAINSANAT: SVOP-rahasto, varojen jakaminen, luovutusvoittoverotus, osingonkaltaisen verotus

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuskohteen kuvaus

Uusi osakeyhtiölaki (OYL) astui voimaan 1.9.2006. Lainsäädännön uudistamisen tärkeimpiä tavoitteita olivat joustavuuden ja paremman kilpailukyvyn luominen yritysmaailmaan. Tällä uudistuksella pyrittiin kohentamaan suomalaisten osakeyhtiöiden toimintamahdollisuuksia niin omassa yritystoiminnassa kuin kilpailussa muita yrityksiä kohtaan.¹

OYL 1 luvun 2 §:ssä osakeyhtiö määritellään omaksi erilliseksi oikeushenkilöksi, jolla on oma varallisuutensa ja hallintorakenteensa. Yhtiön osakkeenomistajilla on verovelvollisuus yhtiön jakamasta osingosta ja muusta varojenjaosta, mutta muutoin osakkeenomistajat eivät vastaa yhtiön velvoitteista. Mitä tulee verotukseen, osakeyhtiö itsessään on erillinen verovelvollinen sille kertyneistä voittovaroista. Osakeyhtiölainsäädäntöä muutettiin osakeyhtiöiden pääomarakenteen ja varojenjaon sääntelyn osalta.²

Aikaisemmin osakeyhtiölakia on säädetty Suomessa vuonna 1978 ja ennen itsenäistymistä vuonna 1895. Vuonna 2006 säädetyn uuden OYL:n myötä saatiin aikaan hyviä uudistuksia. Yksi näistä uudistuksista on sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (SVOP-rahasto) ja sen luomat käyttömahdollisuudet. Aikaisemman lain mukaisesti tämän tilalla oli ylikurssirahasto, jota nykyisin ei enää voida muodostaa. Uuden OYL:n myötä olemassa olleita vara- ja ylikurssirahastoja ei ole voitu siirtää vapaan oman pääoman rahastoon, vaan ne ovat edelleen sidottua omaa pääomaa³.

¹ HEluonnos 16.6.2009: 4

² HEluonnos 16.6.2009: 4

³ Villa 2007: 22

Edellinen osakeyhtiölaki vuodelta 1978 (EOYL) ei mahdollistanut SVOP-rahastoa. Kyseessä on merkittävä uudistus, sillä esimerkiksi osakemerkinnässä yhtiöön saatava pääoma voidaan kirjata tähän rahastoon, jolloin se on jakokelpoista vapaata omaa pääomaa. Osakepääoman osakeannin suuruuden tai merkintähinnan SVOP-rahastoon päättää yhtiökokous, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Yhtiökokous ei voi ylittää hallituksen ehdottamaa varojenjaon määrää.⁴ Uusi OYL helpottaa kaiken kaikkiaan yhtiöiden varojen jakamista.

Toisaalta varojenjaon edellytyksiä on kiristetty, sillä enää ei ole mahdollista jakaa varoja ilman, että yhtiön maksukykyisyyttä olisi ensin arvioitu. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että yhtiön varojen jakaminen perustuu viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen. Maksukykyisyydestillä arvioidaan yhtiön edellytykset jakaa varoja kaikissa tilanteissa. Tällaista nimenomaista vaatimusta ei ollut EOYL:ssa. Kiristystoimenpide saattaa aiheuttaa ongelmia tilanteissa, joissa SVOP-rahastosta haluttaisiin palauttaa rahoja sijoittajille. EOYL:ssa on tosin ollut tasetesti, jolla arvioitiin voitonjakokelpoista vapaata omaa pääomaa.⁵

Uudistetun OYL:n yksi tärkeimmistä tavoitteista oli joustavuuden takaaminen eri tilanteissa. Nykyisin osakkeenomistajien on joustavampaa tehdä erilaisia varojensiirtoja osakeyhtiöön, ja myös osakeyhtiö voi jakaa varoja aikaisempaan nähden joustavammin. Verotuksellisesta näkökulmasta on haastavaa, että vapaa pääoma on EOYL:n mukaan muodostunut pääosin veronalaisista voittovaroista. Nykyisin SVOP-rahastossa voi olla pääomasijoituksiakin, joiden verokohtelun selvittäminen on usein hankalaa.⁶

Verohallinto on antanut 8.3.2007 omat ohjeensa, jotka ovat tapauskohtaisia. Lähtökohtana on, että mikäli yhtiö ei tee erikseen selvitystä SVOP-rahastosta palautettavien

⁴ Lukander 2010

⁵ HEluonnos 16.6.2009: 7

⁶ HEluonnos 16.6.2009: 4

erien osalta, verotetaan ne osingonkaltaisina varoina. Verohallinnon ohjeiden mukaan yhtiön tulee selvittää, että ovatko SVOP-rahastosta palautettavat varat voittovaroja vai pääoman palautusta⁷. Yhtiön pystyessä osoittamaan, että SVOP-rahaston varat ovat pääomasijoituksia, on verotus pääoman palautuksen kaltaista. Jollei yhtiö kykene osoittamaan varojen olevan seurausta pääomasijoituksista, on verotuksen tapahduttava osinkojen verotuksen kaltaisena. Mahdollinen säädettävä laki aiheesta saisi aikaan haastavan tehtävän verotuksellisesta näkökulmasta yhtiöille, sijoittajille ja veroviranomaisille.

1.2. Tutkimustehtävä ja tavoitteet

Hallitus on antanut 16.6.2009 esitysluonnoksen, joka koskee osittain SVOP-rahaston verotuksen uudistamista. Toteutuessaan se saisi aikaan muutoksen, jolla SVOP-rahaston verokohtelu olisi pääasiassa osinkoverotuksen kaltaista. Nykyisin yhtiöiden tulee selvittää mistä SVOP-rahastoon tulleet varat ovat peräisin. Tarkoituksena on kartoittaa, että ovatko varat syntyneet pääomasijoituksista vai voittovaroista. Lähtökohtana on, että SVOP-rahaston varojen palautusta kohdellaan osinkoverotuksen tavoin. Nykyinen OYL ei kuitenkaan pidä suoranaisesti SVOP-rahaston varoja voittovaroina, vaan niihin voidaan kohdistaa pääoman palautuksen kaltainen verokohtelu. Tämä vaatii yhtiöltä erillistä osoitusta varojen muodostumisesta, jolloin varat olisivat peräisin osakkeenomistajien tai muiden tahojen sijoittamista varoista. Mikäli yhtiö ei esitä asiasta luotettavaa selvitystä, tulee kyseeseen osingon verottamista koskevat säännöt.

Päätutkimustehtävänä on löytää selkeä ratkaisu SVOP-rahaston varojen jaon verotukseen tulevaisuudessa. Tutkimustehtävään pyritään löytämään ratkaisua vertailemalla hallituksen esittämän osinkoverotettavan ja muiden asiantuntijoiden puoltaman luo-

⁷ Verohallituksen ohje 2007: Dnro 206/345/2007

vutusvoittoverottavan verotustavan hyviä ja huonoja puolia SVOP-rahaston kohdalla. Tutkimuksella haetaan vastausta kysymyksiin: millainen SVOP-rahaston verotus on tulevaisuudessa ja mitä muutoksia nykyiseen lainsäädäntöön tarvittaisiin? Miten päästään selkeään verotusmalliin, joka on mahdollisimman tasapuolinen kaikkien osapuolien kannalta?

Mielenkiinnon kohteena on pääasiassa SVOP-rahastoa hyödyntävien yritysten vero-kohtelu, ja lisäksi tarkastellaan tilannetta osakkeenomistajan näkökulmasta. Osakkeenomistajien näkökulmaa on rajattu, mutta tämä osa-alue on otettu mukaan, sillä verotuksen painopiste on siirtynyt hieman yritystasolta osakastasolle. Ilman osakkeenomistajien näkökulmaa tutkimus ei tarkastelisi riittävän kokonaisvaltaisesti SVOP-rahastoa. Tutkimuksen ulkopuolelle rajautuu veroviranomaisen näkökulman tarkastelu. Tutkimuksen tarkoituksena ei ole ainoastaan selvittää millaisia varoja SVOP-rahastoon on mahdollista sijoittaa, vaan erityisesti tutkitaan sen varojenjaon verotusta.

Näkyviin tulee myös oma kanta ja analysointi omasta mielestäni parhaasta toimintamallista. Tutkimuksessa halutaan myös selventää osakeyhtiölain ja verolainsäädännön käsitteitä ja termejä, joiden avulla SVOP-rahaston kokonaisvaltainen ymmärtäminen on helpompaa. Tutkimuksen pääkysymykseen haetaan vastausta osakeyhtiöoikeudellisten ja vero-oikeudellisten näkökulmien avulla. Tutkimuksessa käsitellään myös verotuskäytäntöjä muista maista, mutta pääpaino on Suomen verotuksessa. Oikeusvertailu on otettu mukaan, koska hallituksen esitysluonnoksessakin sitä oli mukana, tosin hyvin pienessä mittakaavassa. Oikeusvertailun avulla on mahdollista saada uusia ajatuksia ja ideoita sekä toimivia malleja muista maista meidän verolainsäädäntöön.

SVOP-rahaston käyttökelpoisuus ja merkitys ovat vielä selvittämättä verotuksen epäselvyyden vuoksi. SVOP-rahasto on oivallinen mahdollisuus vahvistaa omaa pääomaa,

sillä se kasvattaa nettovarallisuutta. SVOP-rahaston varat voidaan myös palauttaa melko helposti takaisin osakkeenomistajille. Käyttömahdollisuuksia lisää, että SVOP-rahastoon voidaan merkitä osakemerkinnästä saatava pääoma. Mikäli SVOP-rahastosta palautettavat varat tullaan verottamaan osingon tavoin, saattaa koko rahasto menettää merkityksensä.

Osakkeenomistajan verotuksessa sijoitus SVOP-rahastoon lisää sijoituksen tehneen osakkaan omistaman osakkeen hankintamenoa, kun sijoitus liittyy osakkeen hankintaan. Jos palautus katsotaan pääomapalautukseksi, se tulkitaan luovutukseen rinnastettavaksi tuloksi, joka vähentää osakkeen hankintamenoa.⁸ Tätä selkeytetään myöhemmin esimerkkien avulla.

1.3. Tutkimuksen rakenne

Ensimmäinen pääluke on johdanto, joka muodostuu neljästä kappaleesta. Ensin tutkimuskohde sijoitetaan osaksi yhteiskuntaa ja sen vaikutuksiin siellä. Tämän jälkeen kuvaillaan tutkimustehtävää ja täsmennetään aihealueen rajausta. Seuraavassa alaluvussa käydään läpi tutkielman rakenne. Viimeisenä kerrotaan tutkimuksessa mukana olevat lähteet ja niiden merkitys osana tutkimusta.

Toisessa luvussa tarkastellaan tutkimusongelmaa osakeyhtiöoikeuden näkökulmasta ja selvitetään SVOP-rahaston edellytyksiä. Tässä luvussa esitellään osakeyhtiölakia yleisemmällä tasolla ja kerrotaan tietyistä periaatteista ja merkittävimmistä käsitteistä. Mukaan on otettu myös verolainsäädännön ja kirjanpitolainsäädännön mukanaan tuomat rajoitukset ja mahdollisuudet.

⁸ Lukander 2010

Kolmannessa luvussa aihetta tutkitaan vero-oikeuden näkökulmasta. Tutkimukseen on otettu mukaan SVOP-rahastoon vaikuttavia vero-oikeuden käsitteitä ja periaatteita. Tuossa yhteydessä syvennyttään SVOP-rahaston verotusmahdollisuuksiin. Näihin kuuluvat luovutusvoittoverotus ja osingonkaltainen verotus, joita kuvaillaan esimerkkien avulla. Neljännessä luvussa on luvussa oikeusvertailua muutamien valtioiden osalta. Näihin valtioihin kuuluvat Ruotsi, Tanska, Norja, Belgia, Saksa ja Iso-Britannia. Oikeusvertailu on otettu mukaan sen vuoksi, että muista maista on mahdollista löytää uusia ideoita ja malleja, joiden avulla voidaan kehittää Suomen verolainsäädäntöä. Mukana olevien valtioiden verolainsäädäntöä on hiljattain muutettu, joten sieltä on mahdollista löytää toimivia esimerkkejä. Oikeusvertailussa on pyritty keskittymään erityisesti osinkoverotuksen ja luovutusvoittoverotuksen käytäntöihin kyseisissä maissa.

Tutkielman loppupuolella analysoidaan mitä hallituksen esitysluonnos saisi aikaan toteutuessaan. Tässä osiossa käydään läpi eri vaihtoehtojen hyötyjä ja haittoja sekä otetaan mukaan asiantuntijoiden lausuntoja aiheesta. Luvussa tarkastellaan syvemmin SVOP-rahaston muutosta kokonaan osinkoverotettavaksi; mitä muutoksia se aiheuttaisi yhtiöiden ja osakkeenomistajien kannalta. Tässä luvussa käsitellään myös luovutusvoittoverotuksen mahdollisuutta, ja mitä mieltä alan asiantuntijat ovat hallituksen esitysluonnoksesta tältä osin.

Lopuksi esitetään johtopäätökset tutkimuksen pohjalta. Siinä käsitellään myös mahdolliset ristiriidat eri lähteiden väliltä, ja millä perusteilla tiettyyn ratkaisuun päädyttiin. Lopullinen johtopäätös tulee olemaan selkeä ja asiaa eteenpäin vievä. Viimeisillä sivuilla kerrotaan tutkimuksessa hyödynnetyt lähteet.

1.4. Tutkimuksen lähdeaineisto

Valtiovarainministeriö (VM) asetti keväällä 2009 asiantuntijoista koostuneen yritysverotuksen kehittämistyöryhmän, joka 16.6.2009 jättämässään esitysluonnoksessa arvioi uuden osakeyhtiölain jättämiä avoimia verokysymyksiä ja uudistuksia erityisesti sijoitetun vapaan oman pääoman osalta. Tätä aineistoa olen pääasiallisesti käyttänyt tutkimusongelman löytämisessä ja aiheeseen perehtyessä.

Lähdeaineistossa on keskitytty nykyisen voimassaolevan osakeyhtiölain tutkimiseen, jonka lisäksi on tarkasteltu EOYL:n säännöksiä. Uusi OYL on toiminut yhtenä tärkeimmistä lähteistä. Lainsäädännön lisäksi olen pyrkinyt käyttämään Korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) ratkaisuja ja Keskusverolautakunnan (KVL) ennakkotietoja sekä ratkaisuja, sillä verotuksessa näille annetaan suurta painoarvoa, vaikka ne ovat heikosti velvoittavaa oikeutta. Korkeimman oikeuden ratkaisujen ennakkotapausluonne tulee vahvistumaan tulevaisuudessa.⁹

Uuden OYL:n myötä on julkaistu paljon aihetta käsittelevää kirjallisuutta. SVOP-rahaston verokohtelu on melko uusi ongelma, jonka osalta kirjallisuutta on ollut vaikea löytää. Tutkimuksessa onkin hyödynnetty myös alan asiantuntijoiden kirjoittamia artikkeleita alan lehtiin. Hyvänä lähteenä ovat toimineet eri yhdistysten antamat lausunnot hallituksen esitysluonnoksesta. Oikeusvertailun osalta on hyödynnetty tutkimuksia, joissa on havainnollistettu muissa maissa käytettäviä malleja ja kuinka ne voisivat toimia Suomessa.

⁹ Aarnio 1982: 89-90

2. SVOP-RAHASTON EDELLYTYKSET

2.1. SVOP-rahastoon liittyvät osakeyhtiöoikeuden periaatteet

Seuraavaksi esitellään tarkemmin osakeyhtiöoikeuden periaatteita ja käsitteitä. Nämä ovat tutkielman sisällön kannalta oleellisia seikkoja, jotka on hyvä selvittää ennen tutkielman etenemistä. Periaatteet muodostavat kehikon, jonka avulla yhtiön keskeiset sidosryhmät ja näiden väliset suhteet ovat säädeltävissä. Näitä periaatteita tulee arvioida suhteessa toisiinsa ja suhteessa lain yksityiskohtaisempaan sääntelyyn.¹⁰ Periaatteiden merkitystä käsitellään tässä yhteydessä erityisesti SVOP-rahaston näkökulmasta.

OYL:n tärkeä periaate on velkojiensuoja. Yhtiön varojenkäyttöä säännellään OYL:ssa ja samalla turvataan osakepääoman pysyvyyttä. Velkojiensuojaa koskevat periaatteet ovat selkeät ja yksinkertaiset. Ilman velkojien kuulemista yhtiö saa luovuttaa varoja ainoastaan voitonjakokelpoisten erien rajoissa. Tämä säännös koskee myös yhtiön lähipiirille annettavia lainoja ja vakuuksia.¹¹ Velkojiensuoja on vahvistunut aikaisemmasta, sillä kaikenlaisten varojen jakamisen edellytys on, että varojenjaon jälkeen yhtiö säilyttää maksukykyisyytensä. Tästä voidaan päätellä, että muu varojenjako osakkeille vaatii aina velkojiensuojamenettelyn.

SVOP-rahaston kohdalla ei ole kuitenkaan kysymys sidotusta osakepääomasta, jota velkojiensuojalla turvataan. Varoja voikin periaatteessa jakaa SVOP-rahastosta ilman velkojainsuojamenettelyä. Tämä onnistuu alentamalla sidottua omaa pääomaa ja merkitsemällä se SVOP-rahastoon. Samanaikaisesti voittovaroista siirretään eriä osakepääomaan.

¹⁰ Mähönen, Säiläkivi ja Villa 2006: 22

¹¹ Airaksinen, Jauhiainen 2000: 329-330

Pääoman pysyvyys liittyy vahvasti velkojensuojaan, sillä osakkaat eivät saa yhtiön toiminnan aikana palauttaa osakepääomaa ilman velkojilta hankittua lupaa¹². Osakkeenomistajan sijoitukselle maksetaan osinkoa vain, jos yhtiö on toiminut voitollisesti. Sijoitettua vapaata omaa pääomaa on mahdollista jakaa myös yhtiökokouksen tai yksimielisten osakkeenomistajien päätöksellä. Osakkeenomistajat voivat jakaa itselleen osinkoina yhtiön voitonjakokelpoisia varoja SVOP-rahastosta syyllistymättä laittomaan varojenjako. Tällöin yhtiöön tulee jäädä sidottu oma pääoma sekä muut jakokelvottomat varat. Tämän periaatteen merkitys on kuitenkin vähentynyt, sillä varojen jakaminen edellyttää yhtiön pysymistä maksukykyisenä varojen jakamisen jälkeenkin.¹³

Osakeyhtiöt ovat pääomayhtiöitä eli osakkaan rajoitetulla vastuulla toimivia yhtiöitä. Tällä rajoitetulla vastuulla tarkoitetaan sitä, että osakkaat eivät ole vastuussa muusta, kuin mitä sopimuksessa on mainittu yhtiön velvoitteista ja muista sitoumuksista. Tämä osakkaan rajoitettu vastuu on yksi osakeyhtiöoikeuden johtavista periaatteista.¹⁴ Käytännössä periaate tarkoittaa sitä, että osakkeenomistajat ottavat riskin vain sijoittamansa pääoman menettämisestä eivätkä yhtiön velvoitteista. Omistajan tarve valvoa yritysjohtoa vähenee, eikä osakkeenomistaminen velvoita toimimaan yhtiössä tai osallistumaan yhtiön hallinnointiin. Näiden tekijöiden avulla sijoittajien mielenkiinto säilyy yhtiöiden osakkeiden hankkimiseen.¹⁵ SVOP-rahaston avulla tämä periaate korostuu, sillä sijoittajat voivat tallettaa ja nostaa varojaan rahastosta melko joustavasti.

Yhtiön osake voidaan vapaasti luovuttaa tai hankkia, ellei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Osakkeiden vaihdantaa voidaan rajoittaa ainoastaan lunastus- ja suostumuslausekkeilla, joista säädetään erikseen osakeyhtiölaissa. Tämän luovutettavuuden vuoksi osakesijoitus voidaan muuttaa rahaksi, mikä lisää sijoittajien kiinnostusta osa-

¹² Villa 2006: 202

¹³ Villa, Ossa ja Saarnilehto 2007: 61

¹⁴ Villa 2006: 24

¹⁵ Rissanen, Airaksinen, Bärlund, Castrén, Harju, Jauhiainen, Kaisanlahti, Kivivuori, Kuoppamäki, Mähönen, Villa ja Wilhelmsson 2006: osakkeenomistajan rajoitettu vastuu

kesijoittamiseen.¹⁶ Osakkeen luovutettavuus mahdollistaa irrottautumisen yhtiöstä ja omistuksen muuttamisen rahaksi tilanteessa, jossa sijoitusta ei voitaisi palauttaa yhtiöstä pääoman pysyvyyden rajoitusten vuoksi.¹⁷ Tämän perusteella osakkeen luovutettavuus toimii myös SVOP-rahaston erien palauttamisen kohdalla.

2.2. Osakeyhtiön pääomajärjestelmä

Uuden osakeyhtiölain myötä osakeyhtiöissä oma pääoma jaotellaan kahteen ryhmään: sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat osakepääoma, kirjanpitolain mukainen arvonkorotusrahasto, käyvän arvon rahasto ja uudelleenarvostusrahasto. Näiden lisäksi siihen katsotaan vanhan ylikurssirahaston ja vararahaston erät. Kaikki muu oma pääoma katsotaan vapaaksi omaksi pääomaksi, johon kuuluvat myös voittovarot. Erityinen erä siellä on sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto.¹⁸

Kirjanpidollinen vasta-arvo on OYL:n mukaan se maksettava merkintähinta, joka kirjataan joko kokonaan tai osittain osakepääomatilille tai SVOP-rahastoon. Osakepääoma tulee kuitenkin olla OYL:ssa määritellyn vähimmäismäärän suuruinen, joka on yksityisessä yhtiössä 2 500 euroa ja julkisessa yhtiössä 80 000 euroa.¹⁹ Osakkeet voidaan suorittaa perustamissopimuksessa määriteltyjen ehtojen mukaisesti joko rahatai apporttimaksulla.²⁰

Osakeyhtiölain pääomajärjestelmä perustuu lähtökohtaisesti uuden innovaation eli nimellisarvottoman pääomajärjestelmän varaan, jonka keskeisenä sisältönä voidaan pitää osakkeen ja osakepääoman erottamista toisistaan. Nimellisarvottoman pääoma-

¹⁶ Airaksinen, Jauhiainen 2000: 163-164

¹⁷ Pöykkylä 2006: 53

¹⁸ Tuokko 2009: 550

¹⁹ Immonen, Nuolimaa 2007: 144-146

²⁰ Mähönen ym. 2006: 68-70, ks. luku 3.2.4. Osakkeiden maksaminen

järjestelmän erityispiirteenä voidaan pitää sitä, että osakepääomaa voidaan korottaa antamalla osakkeita ja toisaalta osakkeita voidaan antaa nostamalla osakepääomaa. Uuteen pääomajärjestelmään tukeutuu myös maksuttoman osakkeen antaminen, sijoitus SVOP-rahastoon ja osakepääomasijoitus.²¹

Taulukko 1. Oma pääoma.

OMAN PÄÄOMAN RAKENNE	
Sidottu oma pääoma	Vapaa oma pääoma
Osakepääoma	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (SVOP-rahasto)
Arvonkorotusrahasto	Edellisten tilikausien voitto
Käyvän arvon rahasto (IFRS)	Tilikauden voitto
Uudelleenarvostusrahasto (IFRS)	Muut vapaan oman pääoman rahastot

2.2.1. SVOP-rahastoon merkitseminen

SVOP-rahastoon voidaan merkitä erilaisia eriä. Näitä voivat olla osakkeen merkintähinta joko kokonaan tai osittain, optioista tai muusta oikeudesta maksettava merkintähinta kokonaan tai osittain, osakkeenomistajien tekemät sijoitukset ja osakevaihdossa annettuja osakkeita vastaava pääoman korotus. SVOP-rahastoon voidaan sijoit-

²¹ Villa 2010: 3

taa myös muun tahon kuin osakkeenomistajan vastikkeettomia varoja.²² Lisäksi SVOP-rahastoon voidaan siirtää kertyneet voittovarot.²³

Oman pääoman rakenteessa voi tapahtua myös suuria muutoksia, kun kyseessä on yritysjärjestelytilanne. SVOP-rahastoon voidaan merkitä sellaisia eriä, jotka ennen yritysjärjestelyjä ovat olleet sidottua omaa pääomaa. Mikäli kaksi yritystä sulautuu yhdeksi yritykseksi, voi vastaanottava yritys kirjata toisen yrityksen koko oman pääoman lisäyksen SVOP-rahastoon. Tällöin sulautuvan yhtiön sidottu pääoma muuttuisikin vapaaksi omaksi pääomaksi.²⁴

Lähtökohtana on, että SVOP-rahasto liittyisi osakkeen merkintämaksun kirjaamiseen, mutta mitään estettä varojen muunlaisellekin sijoittamiselle ei ole. Vastikkeeton sijoitus SVOP-rahastoon lisää osakkeenomistajan varallisuuden arvoa. Tällaista sijoitusta voidaan kutsua *vapaaehtoiseksi pääomansijoitukseksi* tai suoraksi sijoitukseksi vapaaseen pääomaan.²⁵ Jo EOYL:n mukaan vastikkeettomat pääomansijoitukset olivat mahdollisia, jolloin yhtiön osakkeenomistaja antoi lisäpanoksen saamatta mitään vastiketta. Yhtiön pääoman määrä vahvistui ja osakkeenomistajien sijoituksen arvo nousi, mutta kirjaaminen oli ongelmallista. Sijoitusta ei voitu merkitä osakepääomaan, joten se tuli kirjata joko ylikurssirahastoon sidotuksi omaksi pääomaksi tai vapaaseen omaan pääomaan.²⁶

SVOP-rahastoon tehtävä suora sijoitus perustuu yhtiön ja sijoituksen tekevän tahon väliseen sopimukseen, johon ei sisällytetä ehtoja, jotka tekisivät sijoituksesta vastikkeellisen ja takaisinmaksettavan. Sopimusoikeudessa vallitsee lähtökohtaisesti muotovapaus, joka mahdollistaa sopimuksen tekemisen ilman kyseisiä ehtoja.²⁷ Tuolloin ei

²² Mähönen, Villa 2009: 129

²³ Tuokko 2009: 550

²⁴ Tikka, Nykänen ja Juusela 2009: 39. ohjeet

²⁵ Mähönen, Villa 2006b: 172-173

²⁶ Mähönen, Villa 2006b: 173

²⁷ Saarnilehto 1996: 39

ole enää kyse oman pääoman ehdollisesta sijoituksesta, vaan erä tulee kirjata taseen vieraaseen pääomaan velaksi. Pääomalaina on myös mahdollista muuntaa sijoitukseksi SVOP-rahastoon.²⁸ Pääomalainasta tulee OYL 12 luvun 2 §:n mukaan sopia kirjallisesti.

Vapaaehtoinen sijoitus SVOP-rahastoon palvelee useita käyttötilanteita. Sillä voidaan lisätä yhtiön vapaata omaa pääomaa, ja silti yhtiön osakkeiden lukumäärä ja osakkeenomistajien väliset suhteet pysyvät ennallaan. Esimerkiksi yhtiö X:n taloustilanteen heikennyttyä yhtiön toiminnan säilyttäminen edellyttäisi vakauttamista ja lisää pääomaa. Vapaan oman pääoman määrän lisääminen parantaa velkojien suojaa, koska varojen jakaminen SVOP-rahastosta edellyttää yhtiön säilymistä maksukykyisenä varojen jaon jälkeenkin.

2.3. Varojen jakaminen osakeyhtiössä

OYL 13:1.1:n mukaisesti osakeyhtiöstä voidaan jakaa varoja osakkeenomistajille neljällä eri tavalla. Näitä jakamismuotoja ovat voitonjako eli osinko, osakepääoman alentaminen, omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen sekä yhtiön purkaminen ja rekisteristä poistaminen.²⁹ Tässä yhteydessä keskitytään selvittämään varojen jakamista SVOP-rahastosta.

2.3.1. Yleiset säännökset

Ennen OYL:n voimaantuloa yhtiön voitonjaon tuli perustua viimeksi päättyneen tilikauden vahvistettuun taseeseen. Uuden OYL 13 luvun 2 §:n myötä tuli lisäedellytys, jonka mukaan varoja ei saa jakaa, mikäli yhtiö tiedetään maksukyvyttömäksi tai varo-

²⁸ Mähönen, Villa 2006b: 172-173

²⁹ ks. Mähönen, Villa 2006b: luku 5. varojen jakaminen

jen jakaminen aiheuttaisi yhtiölle maksukyvyttömyyden. Tämä uusi säännös koskee kaikkia osakeyhtiön varojenjakotilanteita, lukuun ottamatta purkamista, jossa on edellytyksenä velkojen maksaminen ennen varojen palauttamista osakkeenomistajille. Esimerkiksi maksukyvyttömän yhtiön jakaessa varoja SVOP-rahastosta, syyllistyisi se laittomaan varojen jakoon.³⁰

Lisäksi varojen jakamista koskevassa päätöksessä on ilmoitettava jaon määrä ja onko kyseessä osingon jakaminen vai jaetaanko varoja jostain vapaan oman pääoman rahastosta. Tällä halutaan selkeyttää pääoman palautuksen ja voitonjaon erottelua.³¹ Verotuskysymyksen ratkaisemiseksi on tärkeää, että vapaaseen omaan pääomaan sijoitettu määrä merkitään erilliseen rahastoon. OYL 13:6:n mukaan varojen jakamisesta tulee päättää yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksen tulee noudattaa hallituksen ehdottamaa tai hyväksymää varojen jaon määrää. Hallituksen ehdotuksesta tulee käydä ilmi onko kyseessä osingonjako, vapaiden rahastojen jakaminen vai molemmat³².

2.3.2. Varojen jakaminen SVOP-rahastosta

Varojen jakaminen vapaan SVOP-rahastosta on haastavaa, sillä sen verotuksesta ei löydy erityisiä verolainsäännöksiä. Verohallinnon antaman ohjeen mukaan yhtiön on selvitettävä, onko varoja jaettaessa kysymys voittovarojen jakamisesta vai pääoman palauttamisesta. Ohjeistuksen mukaan kyseessä on pääoman palauttaminen, jos yhtiö voi todistaa jaettavien varojen syntyneen osakkeenomistajien tai muiden henkilöiden pääomansijoituksista. Mikäli yhtiö ei tätä voi osoittaa, on verotuksen tapahduttava osingon jakoa koskevien säännösten mukaisesti.³³

³⁰ Raunio, Romppainen, Ukkola ja Kotiranta 2010: 14

³¹ Tikka ym. 2009: 39. ohjeet

³² Mähönen, Villa 2006b: 266

³³ Verohallituksen ohje 2007: Dnro 206/345/2007

Voittovarot ja SVOP-rahaston varat tulee esittää taseessa erillään, jolloin rahastoon tehtävä sijoitus ei sekoitu yhtiön voittovarojen kanssa. Tämä on parannus aikaisempaan osakeyhtiölakiin nähden, sillä tase on näin informatiivisempi. SVOP-rahaston varojen jakaminen voidaan myös näin ollen katsoa vapaan oman pääoman palauttamiseksi, eikä voiton jakamiseksi.³⁴

Yhtiökokouksen on tehtävä SVOP-rahaston varojenjaosta normaalista voitonjakopäätöksestä poikkeava erillinen päätös. OYL 13:1.1:n mukaan SVOP-rahaston kohdalla on kyse varojen jakamisesta oman pääoman rahastosta, mutta varojenjako koskevissa säännöksissä sitä pidetään menettelyllisesti voitonjakona eli osingon jakamisena. Varojen jakaminen SVOP-rahastosta on mahdollista, vaikka osingonjakokelpoisia varoja ei olisi syntynytkään. EOYL:n mukaan yhtiöön sijoitettua pääomaa ei voitu jakaa ilman velkojainsuojamenettelyä.³⁵ OYL 13:5:n mukaan yhtiö voi jakaa varoja SVOP-rahastosta, jos yhtiöjärjestyksen mukaiset jakamatta jätettävät varat huomioidaan ja jos tasetesti ja maksukykyisyydesti eivät muuta edellytä. Varojenjaossa tulee huomioida tilinpäätöksen jälkeiset mahdolliset olennaiset muutokset yhtiön taloudellisessa tilanteessa.³⁶

2.4. SVOP-rahaston kirjanpidollinen käsittely

Osakeyhtiöiden kirjanpidon, tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen säännökset löytyvät kirjanpitolaista ja kirjanpitoasetuksesta sekä niitä täydentävistä kirjanpitolautakunnan yleisohjeista. Kirjanpitolainsäädäntöä täydentää OYL 8 luvun säännökset, jossa on myös erityinen asetus SVOP-rahastosta. Kirjanpitolainsäännöksillä myös ratkaistaan, merkitäänkö sellainen pääoman lisäys SVOP-rahastoon, jota ei jaeta osakkeenomistajille eikä sitä käytetä tappion kattamiseen. Kirjanpitolain mukaan yhtiön

³⁴ Rissanen ym. 2006: sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

³⁵ Mähönen, Villa 2006b: 5-6

³⁶ Mähönen ym. 2006: 228

oma pääoma jakautuu taseessa laissa lueteltuihin sidotun oman pääoman eriin, jolloin muut oman pääoman erät ovat vapaata omaa pääomaa³⁷. Osakeyhtiölaissa ei kuitenkaan säädetä teknistä tapaa, jolla oman pääoman erät tulisi taseessa esittää. Tämä määräytyy kirjanpitolain ja sitä täydentävien säännösten mukaisesti.

OYL:n 8 luvun 11 §:n mukaan kirjanpitolautakunnan oikeus ohjeiden ja lausuntojen antamiseen koskee ainoastaan osakeyhtiölain tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten soveltamista.³⁸ On kuitenkin muistettava, että ensisijaisesti osakeyhtiön kirjanpidossa tulee noudattaa kirjanpitoa koskevia osakeyhtiölain säännöksiä ja vasta toissijaisesti kirjanpitolakia. Kirjanpitolaki on yleislaki, kun taas osakeyhtiölaki on erityisesti osakeyhtiöitä koskeva erityislaki³⁹.

Uutta osakeyhtiölakia säädettäessä olisi myös kirjanpitolakiin tullut lisätä SVOP-rahaston yksityiskohtainen erittelyvelvollisuus tilinpäätöksen liitetieto-informaationa ja erittelyä vastaavien muutosten seurantavelvollisuus. Tällainen aiheuttaa käytännössä seurantaan reskontratasolla myös sijoittajia kohtaan. Ilman tuota erittelyvelvollisuutta on vaikeaa seurata mistä varat ovat saapuneet rahastoon ja missä tarkoituksessa.⁴⁰ Erittelyvelvollisuuden avulla palautettavien varojen alkuperän arvioiminen olisi huomattavasti helpompaa ja kaikkien edun mukaista.

³⁷ Jänkälä, Kansanlahti 2008: 180

³⁸ Pökkylä 2006: 92

³⁹ Reinikainen Pelkonen ja Lydman 2007: 138

⁴⁰ Tuokko 2009: 551

3. SVOP-RAHASTON VEROTUS

3.1. SVOP-rahastoon liittyvät vero-oikeuden periaatteet

Tuloverojärjestelmän perusrakenteen mukaan verovelvollisiin kuuluvat luonnolliset eli fyysiset henkilöt ja juridiset eli oikeushenkilöt. Tuloverolaissa määritellään muut kuin luonnolliset henkilöt yhteisöiksi, yhtymiksi ja yhteisetuuksiksi. Yhteisöihin kuuluvat osakeyhtiöt ja osuuskunnat, jotka ovat erillisiä verovelvollisia. Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän veronalaiset tulot lajitellaan pääomatuloihin ja ansiotuloihin. Tämä jako tulolajeihin on verojärjestelmän kannalta keskeinen asia.⁴¹ SVOP-rahaston varojenjaon verotuksen ollessa osinkoverotettavaa, korostuu tämä tulolajien verotuksen erilaisuus.⁴²

Tulolähteisiin kuuluvat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde sekä henkilökohtaisen toiminnan tulolähde. Tässä tutkimuksessa merkitystä on erityisesti elinkeinoverolailla (EVL), joka määrittää verosäännökset elinkeinotoiminnalle, esimerkiksi osakeyhtiön toiminnalle. Kaikkiin osakeyhtiöihin ei kuitenkaan sovelleta elinkeinoverolakia. Tulonhankkimistoiminnan luonne on se ratkaiseva tekijä, joka määrittelee minkä tuloverolain mukaisesti verotettava nettotulo lasketaan.⁴³

Kahdenkertainen verotus on myös tärkeä aiheeseen liittyvä käsite. Sillä tarkoitetaan tilannetta, jossa yhtiötä verotetaan sen voitosta ja osakasta saamastaan osingosta. Kahdenkertainen verotus oletettavasti vaikuttaa myös osingonjakopäätöksiin ja sitä kautta pääomien liikkumiseen.⁴⁴ Kahdenkertainen verotus voi syntyä tulevaisuudessa tilanteessa, jossa yhtiö jakaa varoja SVOP-rahastosta. Hetemäen työryhmä on esittänyt

⁴¹ Villa ym. 2007: 163

⁴² Ks. esimerkki osingonkaltaisesta verotustilanteesta luku 3.2.4.

⁴³ Myrsky, Linnakangas 2006: 37-38

⁴⁴ Tikka 1995: 187

siirtymistä jopa klassiseen kahdenkertaiseen verotukseen, jossa yhtiön tai osakkaan verotusta ei lievennettäisi lainkaan⁴⁵. Kahdenkertainen verotus ja siihen liittyvä yhtiöveron hyvitysjärjestelmä oli voimassa vuosina 1990-2004. Verotuksen kahdenkertaisuus tuli poistaa, jolloin osinkona jaettuun voittoon kohdistunut yhtiön vero vähennettiin osingonsaajan veroista.⁴⁶ Nykyisin yhtiöveron hyvitysjärjestelmää ei ole, vaan esimerkiksi listayhtiöiden kohdalla osingoista 70 prosenttia on pääomatuloina verotettavaa.

Lainsäädäntötasolla verotus kytketään yksisuuntaisesti kirjanpitoon, mutta vastaavaa sidosta kirjanpitolainsäädännössä ei ole verolainsäädäntöön. Verotuksella on kuitenkin käytännön merkitys kirjanpidon ratkaisuihin. Suomea voidaan pitää maailmanlaajuisesti tarkasteltaessa valtiona, jossa verotuksen kytkentä kirjanpitoon on suhteellisen vahva.⁴⁷

Adam Smithin on asettanut tunnetuimmat periaatteet tai pikemminkin tavoitteet hyvälle verojärjestelmälle. Hänen mukaansa yksi näistä on etuperiaate, jonka mukaan verojen aiheuttama rasitus täytyy jakaa verovelvollisten julkiselta sektorilta saaman hyödyn tai edun mukaan. Toinen periaate on verovelvollisen oikeussuojan korostaminen, jonka mukaan verotus ei saa olla mielivaltaista. Kolmannen periaatteen mukaan verotus tulee järjestää niin, että sen toteuttaminen aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa verovelvolliselle. Neljännen periaatteen mukaan on kysymys kustannustehokkuuden vaatimuksesta, jonka mukaan verojen keräämisen kustannukset tulisi minimoida. Hyvän verojärjestelmän ominaisuudeksi voidaan lisäksi katsoa, että sillä on taipumusta kansainväliseen harmonisointuun ja että se on kansainvälisesti kilpailukykyinen.⁴⁸

⁴⁵ Hetemäki 2010: Veroryhmän väliraportti

⁴⁶ Tikka 1995: 189

⁴⁷ Penttilä 2009: 121

⁴⁸ Wikström 2008: 140-141

Yleisenä periaatteena on, että veroja tulisi kerätä vain sen verran kuin verotuksen talous- ja yhteiskuntapoliittisten tehtävien toteuttaminen edellyttää. Verojärjestelmän tulisi siis olla tehokas, oikeudenmukainen, yksinkertainen ja hallinnollisesti toimiva⁴⁹. Tätä periaatetta voidaan soveltaa myös SVOP-rahaston kohdalla. Toimiakseen osana hyvää verojärjestelmää, SVOP-rahaston verotuksen tulee toteuttaa edellä mainittuja seikkoja.

3.2. SVOP-rahaston verotusmenettelyt

Seuraavassa esitellään erilaisia verotusmenettelyitä SVOP-rahaston näkökulmasta. SVOP-rahasto on verotuksellisesti haastava, sillä siitä ei ole omia verosäännöksiä. Verohallinnon antaman ohjeistuksen mukaisesti yhtiön tulee selvittää ennen varojen jakoa, että onko kyseessä voittovarojen jakaminen vai pääoman palauttaminen. Mikäli varat ovat syntyneet pääomasijoituksista, käsitellään varojen jakaminen pääomapa-lautuksena. Yhtiön antaessa riittämättömän selvityksen varojen alkuperästä, varojen jakoon sovelletaan osingon verotusta koskevia säännöksiä. SVOP-rahaston varojen koostuessa sekä pääoman sijoituksista että voittovaroista, voidaan varoja jaettaessa ottaa nämä suhteet huomioon.⁵⁰ Seuraavissa kappaleissa esitellään eri verotusmalleja esimerkkien kanssa.

3.2.1. Pääomansijoitukset ja verotus

Pääomansijoitus ja tulo tulee erottaa toisistaan osakeyhtiön verotuksen oikeellisuuden vuoksi. Tässä tulee arvioida tietty liiketapahtuma siitä näkökulmasta, että onko saajan eli osakeyhtiön kannalta kyseessä tulo vai pääomansijoitus. Tulot ovat pääosin veronalaisia, mutta pääomansijoituksena tulevat erät eivät ole aina veronalaisia.

⁴⁹ Mähönen, Villa 2009: 5

⁵⁰ Verohallinnon ohje 2007: Dnro 206/345/2007

EVL:n mukaisesti veronalaisia tuloja ovat elinkeinotoiminnasta rahana tai rahankaltaisena etuutena saadut tulot. Tulo on luonteeltaan lopullinen. Pääomansijoitukselle tunnusomaista on, että niillä rahoitetaan tulon viivettä ja investointeja. Pääomansijoitukseen liittyy palautusvelvollisuus ja sillä on usein tuotto-odotus. Tuotto-odotus oman pääoman ehtoissa pääomansijoituksessa, esimerkiksi osakkeessa, on sille maksettava mahdollinen osinko ja osakkeen arvon nousu.⁵¹

EVL 6.1§:n 2 kohdassa on maininta siitä, että veronalaiseen tuloon eivät kuulu yhteisön osake- tai osuuspääomana ja muuna pääomasijoituksena saamat erät. Osakkeesta maksettavaa määrää, joka kirjattiin nimellisarvon osalta osakepääomaan ja ylittävältä osalta sidottuun omaan pääomaan voidaan pitää tässä tarkoitettuna eränä. Uuden osakeyhtiölain mukanaan tuoma SVOP-rahasto on luonteeltaan vaikeammin arvioitavissa. KHO 2006:29⁵² ratkaisussa *osakkeenomistajan* tekemä vastikkeeton sijoitus katsottiin pääomansijoitukseksi, mutta sen sijaan KVL 9/2008⁵³ ennakkoratkaisun mukaan *sivullisen* tekemä vastikkeeton sijoitus SVOP-rahastoon ei ollut pääomansijoitus.⁵⁴

Tässä tulee ilmi osakeyhtiö- ja verolakien rajapinta. Osakeyhtiöoikeudellisesta näkökulmasta sijoitus omaan pääomaan ilman osakevastiketta on kuitenkin katsottava pääomansijoitukseksi taloudellisen luonteensa vuoksi. Merkityksellistä tässä asiassa ei ole sillä, kuka tämän sijoituksen tekee. Mähönen ja Villa ovat antaneet aiheeseen

⁵¹ Mähönen, Villa 2009: 389-390

⁵² KHO 2006:29: Ruotsissa yleisesti verovelvollinen B AB aikoi suorittaa Suomessa yleisesti verovelvolliselle tytäryhtiölleen A Oyj:lle sen oman pääoman tilanteen parantamiseksi ja konsernin sisäisten korollisten velkojen maksamiseksi vastikkeettoman ja ehdottoman aktieägartillskott -nimisen erän. A Oyj:ssä taseessa kyseinen suoritus kirjattiin vapaaseen omaan pääomaan. Katsottiin, että aktieägartillskott -suoritus ei ollut A Oyj:lle veronalaista tuloa, vaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu yhteisön muuna pääomansijoituksena saama erä. Ennakkoratkaisu vuosille 2005 ja 2006.

⁵³ KVL 9/2008 (KHO 14.11.2008, ei muutosta – julkaisematon) mukaan sivullisen tekemässä sijoituksessa SVOP-rahastoon ei ollut kyse pääomansijoituksesta (EVL 6.1 §:n 2 kohta). Ratkaisua ei ole julkaistu vuosikirjaratkaisuna, johon luultavasti on vaikuttanut se, että kyseiseen sijoitukseen liittyy piirteitä, jotka eivät ole tavanomaisia kaikkien vastikkeettomien SVOP-rahastoon tehtävien sijoitusten kohdalla. Ks. Mähönen, Villa 2009: 406-408

⁵⁴ Mähönen, Villa 2009: 390-391

liittyvän tulkintasuosituksen, jonka mukaan sivullisen tekemää aidosti vastikkeetonta sijoitusta SVOP-rahastoon tulisi pitää EVL:n 6.1 §:n 2 kohdan mukaisesti verovapaana pääomansijoituksena. Täten tulkinta olisi symmetrinen vastikkeettoman osakepääomasijoituksen kanssa ja sijoituksen osakeyhtiöoikeudellinen luonne toteutuisi. Sijoituksen luonnetta voidaan tarkastella Mähösen ja Villan mukaan tilannekohtaisesti.⁵⁵ Esimerkiksi lahjoituksena tai testamentilla saaduilla varoilla olisi selkeästi lahjoitustarkoitus, ja tietyistä lahjoista tulisi maksaa veroa.

Osakepääomaan ja SVOP-rahastoon kirjatut varat sekoittuvat yhtiön varoihin ja siten ne lisäävät yhtiön omaa pääomaa. Varat voidaan jakaa pääoman palautuksena tai yhtiön purkautuessa osakkeelle kirjattavana jako-osuutena. Osakeyhtiöoikeudellisen osingon maksuun ne eivät sovellu.⁵⁶ Pääomansijoitus on kysymyksessä myös seuraavassa tilanteessa. Rahastokorotuksessa osakepääomaa korotetaan siirtämällä osakepääomaan varoja vapaasta omasta pääomasta. Verotuksellisesta näkökulmasta katsottuna tässä ei ole ongelmaa, sillä sekä sidottu että vapaa oma pääoma kuvaavat vastavan määrän yhtiön varoja, joihin osake oikeuttaa osakemäärän suhteessa⁵⁷.

3.2.2. Luovutusvoittojen verotus

Tuloverotuksen tärkeänä piirteenä on ollut tulon ja pääomavoiton erottaminen toisistaan. Pääomavoitot olivat vuoden 1985 loppuun saakka verovapaita, mutta nykyisin, jos pääomavoiton saamiseen liittyy selvä spekulatiivinen piirre, loukkaisi voiton jättäminen verotuksen ulkopuolelle yleistä oikeustajuntaa. Keinotteluvoitot on säädetty periaatteessa täysimääräisesti veronalaisiksi.⁵⁸

⁵⁵ Mähönen, Villa 2009: 408

⁵⁶ Mähönen, Villa 2009: 391

⁵⁷ Mähönen, Villa 2009: 395

⁵⁸ Andersson, Linnakangas 2002: 213

Luovutusvoitolla tarkoitetaan luonnollisen henkilön tai kuolinpesän omaisuuden myynnistä tai vaihtamisesta syntyvää voittoa, joka on veronalaista pääomatuloa⁵⁹. Pääomatulojen veroprosentti on 28 %, jota sovelletaan myös luovutusvoittoihin. Tästä on tiettyjä poikkeuksia, mutta yleisesti ottaen ne ovat täysimääräisesti veronalaisia. Esimerkiksi luonnollisen henkilön saama luovutusvoitto ei ole veronalaista tuloa, jos samana verovuonna luovutetun omaisuuden yhteenlasketut luovutushinnat ovat korkeintaan 1000 euroa. Luovutusvoitto lasketaan siten, että luovutushinnasta vähennetään verotuksessa poistamatta oleva omaisuuden todellinen hankintameno ja voiton hankkimisesta aiheutuneiden menojen yhteismäärä⁶⁰.

Pääomanpalautukseen SVOP-rahastosta voidaan soveltaa luovutusvoittoverotuksen sääntöjä osakkeenomistajan henkilökohtaisessa verotuksessa. Pääomanpalautuksessa ei ole verotuksen näkökulmasta kyse osingonmaksusta vaan se voidaan rinnastaa osakkeiden luovutukseksi⁶¹. Pääomanpalautus alentaa osakkeenomistajan omistamien osakkeiden hankintamenoa. Mikäli palautus on suurempi kuin hankintameno, syntyy veronalaista luovutusvoittoa. Veronalaista tuloa saattaa ilmetä sekä pääoman palautuksen että osakkeen luovutuksen yhteydessä.⁶²

Esimerkki luovutusvoiton verotettavuudesta.

Yhtiö A:lla on sijoitetun vapaan oman pääoman rahastossa varoja 500 000 euroa. Varat ovat muodostuneet kokonaan osakkaiden pääomansijoituksista. Yhtiö A päättää jakaa vuonna 2010 osakkaille varoja SVOP-rahastosta, 5 euroa osakkeelle. Matilla on 40 yhtiön osaketta, jotka hän on ostanut 20 eurolla/osake. Matin saamasta pääomanpalautuksesta 5 euroa/osake vähennetään osakkeen hankintamenoa 5 euroa/osake. Matti ei saa pääomanpalautuksen vuoksi verotettavaa voittoa vuonna 2010.

Pääomanpalautuksen jälkeen Matin omistamien Yhtiö A:n osakkeiden hankintameno on 15 euroa/osake. Mikäli Matti luovuttaa kyseiset osakkeet, on hänen

⁵⁹ Verohallinto 2010: Verohallinnon julkaisu 41.10 pvm 1.3.2010

⁶⁰ Andersson, Linnakangas 2006: 250-277

⁶¹ Järventaus, Grekin 2009

⁶² Verohallituksen ohje 2007: Dnro/206/345/2007

huolehdittava siitä, ettei hän osakkeiden luovutuksen yhteydessä vähennä osakkeen hankintamenona enempää kuin niistä on pääomanpalautusten jälkeen jäljellä.⁶³

Perinteisesti kaikki muut varojenjakotavat paitsi osinko on katsottu luovutukseksi tai luovutukseen rinnastettavaksi toimeksi. Anderssonin ja Linnakankaan mukaan luovutusvoittoverotuksellisesta näkökulmasta voidaan tarkastella omien osakkeiden hankintaa ja lunastusta sekä yhtiön purkamista.⁶⁴ OYL 13:1.1:n 3 kohdan mukaan osakeyhtiön näkökulmasta omien osakkeiden hankkimisessa ja lunastamisessa olisi kuitenkin kyse varojenjaosta. Verolainsäädännön puolelta transaktio nähdään luovutuksena, koska tällöin osakkeenomistaja menettää omistusoikeutensa osakkeeseen⁶⁵. KHO 2003:19⁶⁶ päätöksessä omien osakkeiden luovutus katsottiin kuitenkin veronalaiseksi elinkeinotuloksi. Tästä pääsäännöstä oli KVL 3/2007⁶⁷ mukainen poikkeus, jonka mukaan omien osakkeiden luovutusta voidaan pitää verotuksellisesti pääomansijoituksena vain, jos osakkeet ovat tulleet osakeyhtiölle itselleen maksuttomalla osakeannilla. Vuonna 2009 elinkeinoverolakia muutettiin niin, että osakeyhtiön omien osakkeiden luovutuksesta saatu vastike eli luovutusvoitto katsottiin verovapaaksi tuloksi ja

⁶³ Verohallituksen ohje 2010: Arvopaperien luovutusvoittojen verotus

⁶⁴ Andersson, Linnakangas 2006: 224

⁶⁵ Mähönen, Villa 2009: 422

⁶⁶ KHO 2003:19: Osakeyhtiö oli tilikaudella 1.11.1996 - 31.10.1997 myynyt omistuksessaan olleita omia osakkeitaan. Osakkeiden myynneistä, joka oli tapahtunut 1.9.1997 voimaan tulleiden osakeyhtiölain muutosten (145/97) jälkeen, syntynyt myyntivoitto oli siirretty osakeyhtiölain 12 luvun 3 a §:n mukaisesti ylikurssirahastoon ja sitä oli veroilmoituksessa käsitelty verovapaana pääomansijoituksena. Kun kyseessä kuitenkin oli ollut kaupan muodossa tapahtunut yhtiön liikeomaisuuteen kuuluneiden omien osakkeiden luovutus, myyntivoittoa ei voitu pitää elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna verovapaana pääomansijoituksena vaan omien osakkeiden myynnistä saatu myyntivoitto oli saman lain 4 ja 5 §:ssä tarkoitettua veronalaista elinkeinotuloa. Verovuosi 1997.

⁶⁷ KVL 3/2007: X Oy päätti maksuttomasta osakeannista yhtiölle itselleen niin, että osakeannissa rekisteröityihin uusiin osakkeisiin sovellettiin yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia säännöksiä. Yhtiökokous päätti sen jälkeen yhtiön itselleen antamien omien osakkeiden luovuttamisesta ulkomaisille sijoittajille maksua vastaan. Osakeyhtiölain 9 luvun 1 §:n mukaan yhtiö voi osakeannissa antaa uusia osakkeita tai luovuttaa hallussaan olevia omia osakkeitaan. Kun X Oy osakeannissa luovutti maksua vastaan omia osakkeita, jotka olivat tulleet sen haltuun yhtiölle itselleen suunnatussa maksuttomassa osakeannissa, X Oy:n omien osakkeiden luovutuksesta saamat suoritukset olivat EVL 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua pääomansijoitusta, joka ei ollut veronalaista tuloa. Ennakkoratkaisu vuosille 2006 ja 2007. Äänestys 5-4.

luovutustappio eli osakkeista suoritettu määrä vähennyskelvottomaksi menoksi.⁶⁸ Muutos on johdonmukainen OYL:n kanssa ja se selkeyttää hieman SVOP-rahaston verotusta.

Yhtiöiden sulautuessa ja jakautuessa sovelletaan luovutusvoiton verosäännöksiä. Näin ollen esimerkiksi yritysjärjestelyissä vastaanottava yhtiö voi jakaa sulautuvan yhtiön arvostusrahastoja ja verovapaata voittoa niin, että varoja voidaan verottaa luovutusvoittoverosääntelyn mukaisesti. Tämä on mahdollista siksi, että jaettavien varojen taloudellinen luonne on muuttunut pääomansijoitukseksi.⁶⁹

3.2.3. Luovutusvoittoverotettavan SVOP-rahaston tulevaisuus

SVOP-rahaston palautusten verokohtelu tulisi olla verotuksen luovutuksena ensisijainen vaihtoehto, mikäli yhtiöllä on esittää asiakirjat kyseisten palautusten alkuperistä. Suomen Yrittäjät esittää lausunnossaan tästä suoraa säännöstä lakiin, mutta eivät he vastusta hakemusmenettelyäkään. Heidän mukaansa hallinnollisesti kevyin tapa asian ratkaisemiseksi olisi lakimuutos. Hakemusmenettely on hallinnollisesti raskaampi, mutta ennakkotietopäätöksen välitön valituskelpoisuus on verovelvollisen kannalta tärkeää.⁷⁰ Nykyisin verohallinnon antamaan tuloveroa koskevaan ennakkotietopäätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, mutta annetusta ennakkoratkaisupäätöksestä voidaan valittaa.⁷¹

Taloushallintoliitto esittää lausunnossaan, että tietyt kohdat hallituksen esityksessä ovat epätoivottuja ja jopa ristiriitaisia. Hakemuksen ja siihen saatavan päätöksen tulisi olla hakijalle maksuton, jotta luovutuksena verottaminen olisi aito vaihtoehto osingonkaltaisen verotuksen rinnalla. Hakemuksen aikarajaksi esitetty puoli vuotta on

⁶⁸ HE 176/2008

⁶⁹ Mähönen, Villa 2009: 600

⁷⁰ Järventaus, Grekin 2009: Suomen Yrittäjät

⁷¹ Ks. Verohallituksen ohje 2009: Dnro 1008/345/2009

liian lyhyt, jonka lisäksi tietyt sanamuodot ”selvästi liikaa omaa pääomaa” rajaavat hakemuksien tekemistä. Samalla myös SVOP-rahastoon tehtävät sijoitukset vähenisivät merkittävästi.⁷²

SVOP-rahaston luovutusvoittoverotettavuuteen kohdistuu tiettyjä rajoituksia hallituksen esitysluonnoksen perusteella. Sen mukaan yhtiöllä ei saisi olla jakokelpoisia voittovaroja, jos se haluaa jakaa varoja luovutusvoittojen kaltaisina. Tämä on käytännössä mahdotonta, sillä yrityksellä ei ole taloudellista mahdollisuutta palauttaa pääomansijoituksia, mikäli sillä ei ole jaettavia voittovaroja. Ehdotus on tältä osin aivan liian tiukka myös KHT-yhdistyksen antaman lausunnon mukaan⁷³. Mikäli yhtiöllä ei ole jakokelpoisia voittovaroja, ei se todennäköisesti selviydy OYL:n velvoittamasta maksukykyisyydestään.

Perheyritysten liitto antamassaan lausunnossa on sitä mieltä, että varojenjaon vero-kohtelua ei pitäisi sitoa rahastokohtaisesti. Verotus voidaan toteuttaa osinkona silloin kun kyseessä voittovarojen jako osinkona. Sen sijaan luovutuksena toteutettava verotus on paikallaan silloin, kun osakkeenomistajille palautetaan heidän pääomasijoituksia. Rahasto ei siis osoita sitä, millainen verokohtelu voidaan toteuttaa.

3.2.4. Osingonkaltainen verotus

Jaettaessa varoja SVOP-rahastosta, tulee myös osingonkaltainen verotusmalli ottaa huomioon. Oleellista on ensin selvittää, että onko varoja jaettaessa saajan verotuksessa kysymys osakkeen luovutuksesta vai osingosta. Tätä selvittämistä hankaloittaa se, ettei tuloverolainsäädännössä ole määritelty erikseen osinkoa. Pääohjeena kuitenkin

⁷² Järventaus, Grekin 2009

⁷³ KHT-yhdistys 2007: Uuden osakeyhtiölain vaikutuksista verotukseen

on, kuten aiemmin jo todettiin, että selvitetään onko kyseessä *voittovarojen jakaminen* vai *pääoman palauttaminen*⁷⁴.

Kirjanpitolainsäätöjen mukaan tuloslaskelman osoittama voitto tulee kirjata taseen voittotilille. Tämä voitto voi sisältää myös verovapaita eriä, ja ne voidaan siirtää SVOP-rahastoon. Tällaisia eriä voivat olla esimerkiksi käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksesta saatu voitto tai tietyt osinkotulot.⁷⁵ Näihin voittovaroihin voidaan Verohallinnon ohjeen mukaisesti soveltaa osinkoa koskevia säännöksiä, vaikka varat palautettaisiin osakeyhtiöoikeudellisesta näkökulmasta pääomanpalautuksena. Seuraavassa selvittäään vielä tarkemmin miten osingonkaltainen verotus käytännössä tapahtuisi.

Esimerkki osingonkaltaisesta verotustilanteesta.

Yhtiö B:ssä on sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto arvoltaan 1 000 000 euroa. Rahastossa on 60 % eli 600 000 euroa osakkaiden pääomansijoituksia ja 40 % eli 400 000 euroa voittovaroja.

Yhtiö B jakaa vuonna 2010 osakkailleen varoja SVOP-rahastosta 5 euroa/osake. Matilla on 10 yhtiön osaketta, jotka hän on ostanut 20 eurolla/osake. Osakkeelle jaetuista varoista 3 euroa on pääomanpalautusta ja 2 euroa osinkoa.

Matin saamasta pääomanpalautuksesta 3 euroa/osake vähennetään osakkeen hankintamenona 3 euroa/osake. Matti ei saa pääomanpalautuksen johdosta verotettavaa voittoa vuonna 2010. Pääomanpalautuksen jälkeen Matin omistamien Yhtiö B:n osakkeiden hankintameno on 17 euroa / osake. Matin on muistettava, ettei hän osakkeita luovuttaessaan vähennä osakkeen hankintamenona enempää kuin niistä on pääomanpalautusten jälkeen jäljellä.

Matin saamasta osingosta 2 euroa/osake on 70 prosenttia vuoden 2010 veronalaista pääomatuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa.⁷⁶

⁷⁴ Mähönen ym. 2006: 449

⁷⁵ Mähönen ym. 2006: 452

⁷⁶ Verohallituksen ohje 2010: Arvopaperien luovutusvoittojen verotus

Pääsääntönä on, että luonnollisten henkilöiden saamat osingot jaetaan kahteen ryhmään: julkisesti noteeratusta saatuun osinkoon (TVL 33 a §) ja muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saatuun osinkoon (TVL 33 b §). Julkisesti noteeratusta yhtiöstä saatu osinko käsitellään niin, että 70 % on veronalaista pääomatuloa ja 30 % verovapaata tuloa, jos osingonsaajana on luonnollinen henkilö tai kuolinpesä. Noteeraamattomista osakeyhtiöistä saatu osinko on verovapaata tuloa osakkeen matemaattiselle arvolle lasketun 9 % vuotuisen tuoton osalta 90 000 euroon asti. Osingonsaajan saamien osinkojen määrän ylittäessä 90 000 euroa, on siitä 70 % veronalaista pääomatuloa ja 30 % verovapaata tuloa. Vuotuisen tuoton ylittävältä osalta osingosta 70 % on veronalaista ansiotuloa ja 30 % verovapaata tuloa.⁷⁷

Osinkojen verotus on monimutkaista ja siihen sovelletaan usein kahdenkertaista verotusta. Näin saattaa tapahtua myös jaettaessa voittovaroja SVOP-rahastosta, jolloin ilmenee tarve lieventää osingonsaajan verotusta. Suurimpana syynä osingonkaltaisen voittovaran saajan verotuksen keventämiseen on juuri osakeyhtiön verokannan ja luonnollisen henkilön pääomatulojen verokannan ero.⁷⁸

3.2.5. Osinkoverotettavan SVOP-rahaston tulevaisuus

SVOP-rahaston verottaminen osingonkaltaisena muuttaisi koko verojärjestelmää. Vaapaan oman pääoman jakamisesta ei tällä hetkellä ole säännöksiä laissa. Toisaalta mikäli yhtiö *haluaa* verotuksen olevan osingonkaltaista, sen ei tarvitse tehdä erityistä selvitystä varojen alkuperäisestä luonteesta, vaan verotus on automaattisesti osingonkaltaista. Tietyissä tilanteissa osinkoverotettavuus voikin olla edullisempaa yhtiölle. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun nettovarallisuus mahdollistaa jaettavan määrän verovapauden. Tällöin myös osakkeenomistajan osakkeiden hankintamenoja ei tapahtuisi muutoksia.

⁷⁷ Valtiovarainministeriö 2009: Osingon verotus

⁷⁸ Mähönen, Villa 2009: 427

Useat talousalan ammattilaiset ovat antaneet kielteisiä lausuntoja SVOP-rahaston osinkoverotettavuudesta. Esimerkiksi Suomen Yrittäjät eivät kannata hallituksen esitysluonnosta antamassaan lausunnossa. Se perustelee kielteistä suhtautumista sillä, että muutokset toteutuessaan kiristäisivät osakeyhtiön ja osakkeenomistajan verotusta. Lisäksi yrityksen oma päätös siitä, onko kyseessä voiton jakaminen vai muu palautus, kapenisi oleellisesti.

Toteutuessaan hallituksen esitysluonnos lisäisi verojärjestelmän monimutkaisuutta ja heikentäisi sen joustavuutta.⁷⁹ Mikäli SVOP-rahaston varojen jakamista verotettaisiin osinkona, veisi se merkitystä tältä uudelta rahastolta. Tämä siksi, että siihen kohdistuva verotus veisi innostusta sijoitusten tekemiseen ja ylipäätään osakkeiden merkintähinnan kirjaamista SVOP-rahastoon. Taloushallintoliitto on sitä mieltä, että SVOP-rahastoon tehtävät sijoitukset vähenisivät merkittävästi, mikäli verotus olisi osingon kaltaista. Lisäksi se vaikuttaisi negatiivisesti pk-sektorin pääomatarpeen kattamiseen yritysten kasvaessa.⁸⁰

SVOP-rahasto tarjoaa nykyisellään joustavan mahdollisuuden pääomansijoitukselle. Taloudellisesti heikkoina aikoina se mahdollistaa yksinkertaisen keinon oman pääoman parantamiselle. SVOP-rahaston avulla ei tarvitse ottaa erillistä pääomalainaa ja tehdä kaupparekisteri-ilmoitusta oman pääoman menettämisestä. SVOP-rahastoon tehtävien sijoitusten on tarkoitus tervehdyttää yhtiötä. Hallituksen esitysluonnoksessa ilmenevien veromuutosten toteutuessa tämä SVOP-rahaston vaihtoehtoinen käytötapa pääomalainaan nähden ei olisi enää mahdollista.

Esitysluonnoksen 3.3. luvussa käy ilmi huoli siitä, että varojen alkuperää on hankala selvittää, sillä merkityt erät muuntuvat ja ovat muokattavissa. Tämä on mahdollista yhtiö-, konserni-, omistus-, ja pääomarakenteen muututtua. Läheskään kaikissa tilanteissa erien muuntelu ei ole mahdollista, ja siksi kaikkien SVOP-rahastosta palautetta-

⁷⁹ Järventaus, Grekin 2009

⁸⁰ Taloushallintoliitto 2009: Hallituksen esitys eduskunnalle osakeyhtiön varojenjaon verotuksesta

vien erien säätäminen osingoiksi vaikuttaa kohtuuttomalta. OYL 13. luvun 6 § velvoittaa, että SVOP-rahastosijoituksista tulee laatia pöytäkirjat ja tasamerkinnot, jotka on säilytettävä 10 vuotta. Tämän pykälän nojalla SVOP-rahastosta palautettavat varat on selvitettävissä 10 vuoden ajalta taaksepäin. Suomen Yrittäjät ottavat kantaa siihen, että osinkona verottamisen vaihtoehtona tulisi säilyttää SVOP-rahastoon sijoitetun pääomanpalautus verovapaana ja tuoton osalta verollisena pääomatulona, jos yhtiö esittää tarvittavat asiakirjat.⁸¹

Taseen ollessa riittävän informatiivinen SVOP-rahastoon kertyneiden varojen suhteen, tämä on selkeä menettely, jonka avulla SVOP-rahaston varojenjaon voidaan katsoa olevan verotuksellisesti tasapuolista. Toisaalta tilanne on jatkossakin hieman epäselvä ja saattaa aiheuttaa hallinnollisesti raskaan selvitystyön SVOP-rahastoon kertyneiden varojen alkuperästä. Rahastoa hyödyntävien yhtiöiden määrä on suuri, ja mikäli kaikki haluaisivat hakemusmenettelyn avulla luovutusvoittoverotuksen, voisi se aiheuttaa melkoisen kaaoksen veroviranomaisille.

Hallituksen esitysluonnoksessa on ehdotus siitä, että jakokelpoisten varojen määrän ylittävä osinko verotettaisiin julkisesti noteeraamattoman yhtiön osalta kokonaan ansiotulona, ja julkisesti noteeratun yhtiön kohdalla kokonaisuudessaan pääomatulona⁸². Suomen Taloushallintoliitto huomauttaa, että OYL 13 luvun 4§:n mukaan osakkeenomistajan tulee palauttaa saamansa osinko, jos hän tiesi tai hänen olisi tullut tietää jakamisen tapahtuneen lain tai yhtiöjärjestyksen vastaisesti. Yhtiö ei siis voi jakaa osinkoa enempää kuin sillä on voittovaroja tai tällaisessa tilanteessa varat tulee palauttaa korkoineen takaisin yhtiölle. Suomen Taloushallintoliiton mielestä hallituksen esitysluonnoksessa oleva kohta ei ole kohtuullinen, sillä kyseessä on erä, joka osakkeenomistajan tulee palauttaa yhtiölle.

⁸¹ Järventaus, Grekin 2009

⁸² HEluonnos 16.6.2009: 21-22

Taulukko 2. SVOP-rahaston voitonjaon verotuksen vaihtoehdot.⁸³

Luovutusvoittoverotusta puoltaa	Osinkoverotusta puoltaa
Kysymys osakkaan kannalta sijoitetun pääoman palautuksesta	Yhtiö voi siirtää voittovarjoa vapaan oman pääoman rahastoon
Vanhastaan sijoitetun pääoman palautuksia käsitelty luovutusvoittoverotuksessa.	Jaettavan oman pääoman rakennetta voidaan muuttaa yritysjärjestelyillä
Kysymys on hankintamenoa muokkavasta oikaisuerästä	Sijoitetun vapaan oman pääoman ja muun vapaan oman pääoman jakamisen verokohtelun erillisyys vaatii yksityiskohtaisia säännöksiä ja hallinnollista työtä
Osinkoveromalli johtaa verosuunniteluun, jos osingonjako ei vaikuta hankintamenoon	Vapaata omaa pääomaa tulisi verotuksessa kohdella yhtäläisesti
Erillinen rahastokirjaus mahdollistaa luovutusvoiton määrän seurannan	Sijoittaja voi osinkoveromallissa itse valita verokohtelunsa valitsemalla sidotun ja vapaan oman pääoman välillä

3.2.6. Esimerkki verolainsäädännön muuttumisesta

Esimerkkinä verolainsäädännön muuttumisesta tarpeen mukaan luo seuraava tapaus. Omien osakkeiden luovutuksesta ei löytynyt ohjeistusta verolainsäädännössä KHO 2003:19⁸⁴ ja KVL 3/2007 ratkaisujen aikaan.⁸⁵ EOYL:n aikaan annetussa KHO 2003:19

⁸³ Kukkonen 2007: 176

⁸⁴ **KHO 22.4.2003:19:** Osakeyhtiö oli tilikaudella 1.11.1996 - 31.10.1997 myynyt omistuksessaan olleita omia osakkeitaan. Osakkeiden myynneistä, joka oli tapahtunut 1.9.1997 voimaan tulleiden osakeyhtiölain muutosten (145/97) jälkeen, syntynyt myyntivoitto oli siirretty osakeyhtiölain 12 luvun 3a §:n mukaisesti ylikurssirahastoon ja sitä oli veroilmoituksessa käsitelty verovapaana pääomansijoituksena.

päätöksessä katsottiin, että omien osakkeiden luovutuksesta saatu myyntivoitto oli veronalaista tuloa yritykselle. Tätä ei katsottu pääomansijoitukseksi, vaikka myyntivoitto kirjattiinkin tilinpäätöksessä yhtiön sidottuun omaan pääomaan⁸⁶. EVL 6 § 1 momentin 2 kohdan mukaan veronalaista tuloa eivät olleet yhtiön osake- ja tai osuus-pääomana tai muuna pääomana saamat erät mukaan lukien osakeyhtiön omien osakkeiden luovutuksesta saamat vastikkeet. Osakeyhtiön omien osakkeiden myynnistä saamaa *luovutusvoittoa* ei kuitenkaan oltu säädetty verovapaaksi tuloksi. Samaan ratkaisuun olivat aikaisemmin päätyneet verotuksen oikaisulautakunta ja Helsingin hallinto-oikeus.

Korkein hallinto-oikeus perusteli kantaansa sillä, että EVL:n tulokäsitemalli oli laaja, eikä tällaista myyntivoittoa oltu laissa säädetty verovapaaksi tuloksi. EVL 6b §:ssä verovapaana luovutettaviin osakkeisiin kuuluivat vain pitkäaikaiset ja elinkeinotoimintaa edistävät osakkeet. TVL:n mukaan omien osakkeiden myyntivoitto katsottiin veronalaiseksi tuloksi⁸⁷. KHO:n mukaan osakkeet ovat liikeomaisuutta, eikä niiden myyntivoittoa voida pitää pääomansijoituksena, sillä kyseessä on kaupan muodossa tapahtunut luovutus. Tätä on kritisoitu, sillä kaupanmuotoisuuden korostaminen on liioiteltua, sillä minkään yrityksen liiketoiminta ei ole mahdollista perustua omien osakkeiden hankintaan ja luovuttamiseen⁸⁸.

Olen samaa mieltä, sillä osakkeiden luovuttamisesta saatua myyntihintaa ei kirjata tulotilille, jolloin sen verotettavuus on kyseenalaista. Myyntivoitto kirjattiin aikaisemmin ylikurssirahastoon ja se kuului jakokelvottomiin varoihin. Nämä kaikki seikat puolsivat myyntivoiton pääomansijoituksen luonnetta. Kritiikin kohteena on ollut

Kun kyseessä kuitenkin oli ollut kaupan muodossa tapahtunut yhtiön liikeomaisuuteen kuuluneiden omien osakkeiden luovutus, myyntivoittoa ei voitu pitää elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna verovapaana pääomansijoituksena vaan omien osakkeiden myynnistä saatu myyntivoitto oli saman lain 4 ja 5 §:ssä tarkoitettua veronalaista elinkeinotuloa. Verovuosi 1997.

⁸⁵ Nykänen 2007: 48

⁸⁶ Immonen 2009: 13

⁸⁷ Immonen 2006: 274

⁸⁸ Nykänen 2007: 48

myös se, että omia osakkeita mitätöimällä ja samaan aikaan annettavalla osakeannilla päästäisiin samankaltaiseen tulokseen taloudellisesti ilman tulosvaikutusta. KHO:n päätöksellä oli prejudikaattiarvoa ja sen perusteella voitiin sanoa, että omien osakkeiden luovutusvoitto oli yhtiölle normaalia veronalaista elinkeinotuloa. Yhtiön kanssa samalla kannalla oli tosin useita veroasiantuntijoita, sillä omien osakkeiden myyntivoitto on kuitenkin taloudelliselta luonteeltaan pääomansijoitus. KHO:n ratkaisun hyvänä puolena voitiin pitää sitä, että se oli samansuuntainen elinkeinoverolain periaatteiden kanssa. Kysymykseksi jäi, voitaisiinko yhtiön omat osakkeet laskea käyttöomaisuuteen vai rahoitusomaisuuteen.⁸⁹

Yhtiö viittasi valituksessaan kirjanpitolautakunnan (KILA) lausuntoon 22.5.2000 nro 1613. KILA ei ottanut suoraan kantaa omien osakkeiden verotukseen. Sen lausunnossa pidettiin johdonmukaisena, että omien osakkeiden hankintaa ja luovuttamista käsiteltäisiin samankaltaisesti kuin yhtiöoikeudessa. KILA:n mukaan poikkeuksellista olisi pääomansijoituksena kertyvien varojen eli omien osakkeiden myyntivoiton verottaminen. Kirjanpidossa myyntitulo ei saa vaikuttaa tulokseen, sillä se on mahdollista rinnastaa yhtiöoikeudellisesti pääomansijoitukseen.⁹⁰ Kirjanpidollinen myyntitulo laskettiin osakkeiden luovutushinnan ja hankintamenon erotuksena. Kirjanpitolautakunnan antamaa lausuntoa voitiin pitää linjassa yhtiön esittämän valituksen kanssa, vaikkakaan se ei suoranaisesti verotuksen linjaukseen halunnut puuttua.

Verohallituksen kanta oli, että yhtiön omien osakkeiden luovutuksesta saatu myyntivoitto olisi yhtiölle veronalaista tuloa. Verohallituksen mukaan osakeyhtiölain vaikutukset verotukseen tuli säätää myöhemmin verolainsäädännössä. Tässä olen samaa mieltä, sillä ilman selkeää säädäntöä asiasta KHO:n 2003:19 ratkaisuun vaikuttanut verolainsäädäntö oli puutteellinen ja epäjohdonmukainen osakeyhtiölakiin nähden.

⁸⁹ Kukkonen, Walden 2009: 176

⁹⁰ Mattila 2002: 12-13

Verohallitus antoi poikkeuksen edellisestä pääsäännöstä viitaten KVL 3/2007⁹¹ tapaukseen, jossa omien osakkeiden luovuttaminen voidaan katsoa verotuksessa pääomansijoitukseksi, jos osakkeet ovat tulleet yhtiöön sen itselleen järjestämällä maksuttomalla osakeannilla.⁹² OYL 9 luvun 20§:n mukaan sitä ei pidetä varojenjakona. Maksuttomassa osakeannissa syntynyt osakkeiden veronalainen luovutusvoitto olisi yhtiölle kohtuutonta, sillä näillä osakkeilla ei ole hankintamenoa.⁹³

Edellä mainittu verohallituksen kanta on saanut oikeuskirjallisuudessa kritiikkiä, juuri verokohtelun ja osakeyhtiölain epä johdonmukaisuuden johdosta. Verovelvollisten yhdenvertaisuus ei toteudu, jos osakeyhtiö A on hankkinut omat osakkeensa osakkaalta ja osakeyhtiö B on hankkinut osakkeet itselleen suuntaamallaan maksuttomalla osakeannilla. Verotuksellisesti uuden osakkaan hankkiminen onnistuu edullisimmin suunnaten uudelle osakkaalle osakeanti ja jättäen yhtiön hallussa olevat osakkeet yhtiön omistukseen. Tämän osakeannin avulla uudesta pääomansijoituksesta ei koidu veroseuraamuksia yhtiölle.⁹⁴ Keskusverolautakunta perusteli ratkaisuaan sillä, että verotuksessa pääomansijoitukset ovat luonteeltaan omistajien sijoituksia yhtiöön, ja niillä ei ole välitöntä vastasuoritusta ja ne ovat pysyviä ja lopullisia. Kysymyksenä mieleen tuleekin, miksei KHO 2003:19 ratkaisussa nähty asiaa tältä kannalta. Verotuksellisen eriarvoisuuden estämiseksi ja osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden toteutumiseksi kaikkien omien osakkeiden luovutus tulisi tapahtua verovapaan pääomansijoitusten kaltaisina.

⁹¹ **KVL 3/2007.** X Oy päätti maksuttomasta osakeannista yhtiölle itselleen niin, että osakeannissa rekisteröityihin uusiin osakkeisiin sovellettiin yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia säännöksiä. Yhtiökokous päätti sen jälkeen yhtiön itselleen antamien omien osakkeiden luovuttamisesta ulkomaisille sijoittajille maksua vastaan. Osakeyhtiölain 9 luvun 1 §:n mukaan yhtiö voi osakeannissa antaa uusia osakkeita tai luovuttaa hallussaan olevia omia osakkeitaan. Kun X Oy osakeannissa luovutti maksua vastaan omia osakkeita, jotka olivat tulleet sen haltuun yhtiölle itselleen suunnatussa maksuttomassa osakeannissa, X Oy:n omien osakkeiden luovutuksesta saamat suoritukset olivat EVL 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua pääomansijoitusta, joka ei ollut veronalaista tuloa. Ennakkoratkaisu vuosille 2006 ja 2007. Äänestys 5-4. Laki elinkeinotulon verottamisesta 6 § 1 mom 2 kohta.

⁹² Verohallinnon ohje 2007

⁹³ Aaltonen 2007: 234

⁹⁴ Immonen 2006: 274

Yhtiön kannalta osakkeen luovuttaminen ja uusien osakkeiden antaminen ovat samankaltaisia pääomanhankintoja. Verokohtelu oli aikaisemmin osakeyhtiölakiin verrattuna epäjohdonmukaista, joten katsottiin perustelluksi lisätä elinkeinoverolakiin verovapaussäännös. Omien osakkeiden verotukseen on viitattu yritysverotuksen kehittämistyöryhmän 2005 antamassa mietinnössä. Siinä esitettiin, että omien osakkeiden luovutuksesta saadun voiton tulisi olla verovapaata tuloa ja luovutustappion vähennyskeltontonta meno.⁹⁵ Ehdotusta puolsi, että omien osakkeiden käsittelyssä on kyse yhtiön osakkaiden omaan pääomaan tekemien sijoitusten muuttamisesta. Kehittämistyöryhmän mukaan omien osakkeiden luovutuksesta maksettavasta varainsiirtoverosta verovelvollinen olisi luovutuksen saaja.⁹⁶

Vuonna 2008 hallituksen esityksessä ehdotettiin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä tuloverolain muuttamista (HE 176/2008). Siinä esitettiin osakeyhtiön luovuttamien omien osakkeiden luovutusvoiton verovapautta ja luovutustappion vähennyskeltottomuutta tulevaisuudessa. Tuloverolakiin ehdotettiin muutosta, jolloin osakeyhtiön omien osakkeiden luovutus ei olisi enää jatkossa verotuksessa luovutus.⁹⁷ Vuoden 2009 alussa elinkeinoverolakia muutettiin niin (L 30.12.2008/1077), että osakeyhtiön omien osakkeiden luovutuksesta saatu vastike eli luovutusvoitto katsottiin verovapaaksi tuloksi ja luovutustappio eli osakkeista suoritettu määrä vähennyskeltottomaksi menoksi. Uusi periaate tuli koskemaan sekä elinkeinoverolain että tuloverolain mukaisesti verotettavia yhtiöitä⁹⁸. Omien osakkeiden hankintameno tulisi olemaan vähennyskelpoinen, mikäli osakkeet luovutetaan optio- tai osakepalkitsemisjärjestelmään liittyen⁹⁹.

Muutos on johdonmukainen vuonna 2006 uudistetun osakeyhtiölain kanssa ja se helpottaa yritysjärjestelyjen toteuttamista. Osakeyhtiö voi OYL:n mukaan suunnata itsel-

⁹⁵ Immonen 2007: 22

⁹⁶ VM: työryhmämuistio 4/2006

⁹⁷ HE 176/2008

⁹⁸ Immonen 2009: 13

⁹⁹ Mattila 2008: yliopiston veropäivä

leen maksuttoman osakeannin ja luovuttaa tässä annissa itse merkitsemänsä osakkeet.¹⁰⁰ Korkein hallinto-oikeus vahvisti Keskusverolautakunnan KVL:n 3/2007 päätöksen ratkaisussaan KHO 2007:43, jossa katsottiin omien osakkeiden luovutus verovapaaksi pääomasijoitukseksi. Tässä oli kysymys yhtiön itselleen toteuttamasta kaksivaiheisesta maksuttomasta osakeannista, jossa se luovutti ulkomaisille sijoittajille maksua vastaan omia osakkeitaan. Ennakkoratkaisulla ei siinä vaiheessa kuitenkaan haluttu sellaista tulosta, että kaikki omien osakkeiden luovutuksesta saadut luovutusvoitot katsottaisiin verovapaaksi tuloksi.¹⁰¹

Muutos elinkeinoverolakiin on rinnastanut omien osakkeiden myynnin muihin tapoihin hankkia yhtiöön pääomansijoituksia.¹⁰² Omien osakkeiden verokohtelu on täten yhdenmukaista yhtiöoikeudellisen ja kirjanpidollisen käsittelyn kanssa. Yhtiön omat osakkeet kuuluvat pääasiallisesti elinkeinotoiminnan tulonlähteeseen, mutta jos osakkeet kuuluvat muun toiminnan tulonlähteeseen tai yhtiö on TVL:n mukaisesti verotettava, sovelletaan osakkeiden luovutukseen TVL:n luovutusvoittoa tai -tappiota koskevia säännöksiä.¹⁰³

Tammikuussa 2009 voimaantulleen TVL:n uudistuksen jälkeen 45 §:ssä sanotaan, että yhtiön omien osakkeiden luovutusta ei pidetä luovutuksena yhtiön verotuksessa. EVL:n 6 § 2 kohdan mukaan osakeyhtiön omien osakkeiden luovutusta ei katsota veronalaiseksi tuloksi. Uuden osakeyhtiölain mukaisesti omia osakkeita luovutettaessa sovelletaan osakeantia koskevia säädöksiä. OYL 9:1:n mukaan osakeanti on uusien osakkeiden antamista tai yhtiön hallussa olevien osakkeiden luovuttamista. Osakeanti voi tapahtua maksuttomasti tai maksullisesti ja siitä tulee päättää yhtiökokouksessa. Maksuton osakeanti merkitsee sitä, että osakkeensaaja ei suorita osakkeesta vastiketta.

¹⁰⁰ Tiitta 2009

¹⁰¹ Honkavaara 2008

¹⁰² Tiitta 2009

¹⁰³ Tikka ym. 2009

Maksuttomassa osakeannissa yhtiölle itselleen ei ole kysymys suunnatusta osakeannista, jolloin siihen voidaan soveltaa yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia säännöksiä. Maksullisessa osakeannissa sen sijaan yhtiön hallusta luovutetun oman osakkeen maksettava hinta merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon, ellei osakeantipäätös määrää sitä merkittäväksi kokonaan tai osittain osakepääomaan (OYL 9:6.2). Kyseessä on pääomansijoitus, joka ei ole veronalaista tuloa. Tulon ja pääomansijoituksen erona on, että pääomaan liittyy palautusvelvollisuus, jota tulolla ei ole.¹⁰⁴

Johtopäätöksenä voidaan pitää, että tilanne on selkeytynyt vuoden 2009 jälkeen huomattavasti. KHO 2003:19 ja KVL 3/2007 ei ole enää prejudikaattiarvoa, sillä verolainsäädännöstä löytyy nykyisin ohjeistus vastaavanlaisiin tilanteisiin. Prejudikaattien eli tuomioistuinten antamien ennakkoratkaisujen avulla luodaan oikeutta tilanteisiin, jotka ovat lailla sääntelemättömiä. Niitä voidaan pitää ohjeistuksena lain tulkinnasta ja soveltamisesta. Näiden merkitys oikeuslähteenä on lisääntynyt parinkymmenen vuoden aikana, johon on vaikuttanut Suomen liittyminen Euroopan yhteisön jäseneksi ja liittyminen Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimukseen.¹⁰⁵

Nykytilanne on selkeä ja oikeuskysymykseen voidaan antaa vastaus, että omien osakkeiden luovutuksesta saadut vastikkeet ovat verovapaata pääomansijoitusta. Toisaalta hankintameno ei ole vähennettävissä, mutta tämä on johdonmukaista.¹⁰⁶ Taloudellisesti poikkeavana ilmiönä voidaan pitää listattujen yhtiöiden aikomusta hankkia omia osakkeita kaupankäynnillä pörssistä. Yhtiön luovuttaessa eteenpäin hankkimansa osakkeet paremmalla hinnalla kuin on ne aikaisemmin hankkinut, voidaan tämä luovutusvoitto nähdä yhtiöoikeudellisesti osakeantina ja verovapaana tulona. Omien osakkeiden luovutuksesta tulee kuitenkin suorittaa varainsiirtovero.¹⁰⁷ Tätä pohti

¹⁰⁴ Niskakangas 2005: 70

¹⁰⁵ Siltala 2001: 95

¹⁰⁶ Kukkonen, Walden 2009: 176

¹⁰⁷ Kukkonen, Walden 2009: 177

myös valtiovarainministeriön asettama yritysverotuksen työryhmä 2005, jonka mukaan verovapaus johtaisi mahdollisesti varainsiirtoveron kiertämiseen. Tällöin yhtiö saattaisi pyrkiä välikädeksi osakkeiden kaupankäynnissä hankkimalla ensin osakkeet ja luovuttamalla ne sitten samaan hintaan.¹⁰⁸

Kyseisellä verolainsäädännön muutoksella voi olla merkitystä myös SVOP-rahaston näkökulmasta. Esimerkistä käy ilmi, että verolainsäädäntöä tuotiin lähemmäs osakeyhtiölakia, jolla selkeytettiin vallitsevaa tilannetta. Tarkoituksenmukaista olisi, että osakeyhtiölaki ja verolainsäädäntö kulkisivat myös SVOP-rahaston selkeyttämisessä enemmän toisiaan kohti. Tähän edellä esitettyyn esimerkkiin tukeutuen olisi mahdollista pohjustaa myös SVOP-rahaston varojen jaon verotusta niin, ettei verotuksellinen eriarvoisuus toteutuisi. SVOP-rahaston kohdalla tulisi toteuttaa vastaava lakimuutos siten, että pääomansijoitukset olisivat aidosti luovutusvoittoverotettavia ja voittovarat osinkoverotettavia.

¹⁰⁸ VM: työryhmämuistio 4/2006

4. OIKEUSVERTAILUA

4.1. Yleistä

Suomen verouudistusten suunnittelussa on tärkeää seurata mitä tapahtuu muiden valtioiden verotuksen kehityksessä. Esimerkiksi Ruotsissa jokin tietty toimiva verokäytäntö saattaisi hyvin toimia myös Suomessa, sillä meillä on samankaltainen yhteiskunta ja traditiot. Suomalaiset ja pohjoismaiset yritykset kilpailevat usein samoilla markkinoilla, joten samankaltainen verotus voisi selkeyttää kilpailutilanteitakin.¹⁰⁹

Martti Hetemäen työryhmä on arvioinut nykyisen verojärjestelmän uudistustarpeita ja he ovat kuulleet työnsä aikana pohjoismaisia ja OECD:n veroasiantuntijoita. Todennäköisesti Suomeen saadaan verouudistus vuoden 2011 tai 2012 aikana, jolloin osataan yrityksiin kohdistuvaa verotusta luultavasti yhdenmukaistettaisiin osakeyhtiölain kanssa. Muiden maiden mukana pitämisellä halutaan ottaa huomioon yrityksen kansainvälinen kilpailukyky. Globalisaation myötä kansainvälisen yritystoiminnan merkitys on kasvanut, jonka vuoksi muiden valtioiden verojärjestelmät ja kansainvälisten konsernien toiminta on tärkeää huomioida, kun yritysverotusta aiotaan uudistaa.

Osakeyhtiöoikeudelliset järjestelmät on voitu jakaa perinteisesti esimerkiksi manner-eurooppalaiseen, pohjoismaiseen ja angloamerikkalaiseen järjestelmään¹¹⁰. Nykyisin nämä järjestelmät eivät ole niin selvästi rajautuneita, eikä tällaisia nimityksiä yleensä enää käytetä. Mukaan on kuitenkin otettu valtioita, jotka ainakin aikaisemmin kuuluivat kyseisiin järjestelmiin. Seuraavissa kappaleissa otetaan esille esimerkkejä muuta-

¹⁰⁹ Remes 2010: 35

¹¹⁰ HE 109/2005

mista valtioista, ja katsotaan olisiko sieltä suuntaa Suomen SVOP-rahaston verotukselle.

4.2. Ruotsi

Ruotsi on kuulunut Suomen kanssa yhdenmukaiseen pohjoismaiseen järjestelmään, jossa on ollut yhteispohjoismainen lainvalmistelu sekä yhteinen siviilioikeudellinen traditio. Tässä järjestelmässä oli nähtävillä jo 1800-luvulla erityisesti kaksi valtioryhmittymää, Ruotsi-Suomi ja Tanska-Norja.¹¹¹ Vielä vuoden 1978 osakeyhtiölaki oli hyvin yhdenmukainen Ruotsin ja Norjan lakien kanssa. Tavoitteena oli tuolloin yhdenmukaistaa Suomen lainsäädäntö Ruotsin lainsäädännön kanssa, jolloin länsinaapurin malleja omaksuttiin lähes kriitikittömästi erityisesti osakeyhtiölain osalta¹¹². Yhdenmukaisuus on vähentynyt 1970-luvulta eteenpäin eikä nykyisin voida enää puhua ainakaan yhteispohjoismaisesta osakeyhtiölainsäädännöstä, sillä jokainen maa on mennyt hieman omaan suuntaansa. Kuitenkin Suomessa lainvalmistelussa ja laintulkinnassa katseet suuntautuvat muiden pohjoismaiden, etenkin Ruotsin lakikäytäntöihin.¹¹³ Tämän vuoksi on perusteltua, että näin tapahtuisi myös SVOP-rahaston verotuksen selkeyttämisen kohdalla.

Ruotsissa uusi osakeyhtiölaki (aktiebolagslagen ABL, 2005:551) tuli voimaan 1.1.2006. Suomen osakeyhtiölaki sisältää verrattain paljon vähemmän pykälää kuin vastaava laki Ruotsissa. Suomen OYL:ssa löytyy 300 pykälää, kun ABL:sta löytyy 900 pykälää. Suomen ja Ruotsin osakeyhtiölait ovat siinä yhdenmukaiset, että molempien maiden laki sisältää kaikkia osakeyhtiömuotoisia yhtiöitä koskevia peruslakeja. Tämä

¹¹¹ Mattila H. 2002: 312

¹¹² Mähönen, Villa 2006a: 15

¹¹³ HE 109/2005

tarkoittaa, että julkiset ja yksityiset osakeyhtiöt noudattavat sitä ja siitä löytyy vain muutamia säännöksiä, jotka koskisivat vain toista yhtiömuotoa.¹¹⁴

Varojenjaon osalta ABL:n 17 luvun 3 §:n 2 momentista löytyy yleinen varovaisuussääntö (*försiktighetsregeln*), jonka mukaan varojenjako on sallittua osakkeenomistajalle tai muulle taholle ainoastaan, *jos varojenjako on perusteltu ottaen huomioon 1) vaatimukset, jotka toiminnan luonne, laajuus ja riskit asettavat oman pääoman määrälle, sekä 2) yhtiön tarpeen taloudellisen aseman vahvistamiseen, maksuvalmiuden ja yhtiön taloudellisen aseman muutoin*¹¹⁵. ABL:ssa korostetaan tämän yleisen varovaisuusperiaatteen lisäksi yhtiön hallitusta koskevaa huolellisuusperiaatetta.¹¹⁶ Ruotsissa yhtiön jakaessa varoja tulee hallituksen liittää varojenjakoehdotukseen perusteltu lausunto, josta tulee käydä ilmi oman pääoman tilanne ennen ja jälkeen varojenjaon. Ruotsissa liittyy varojenjakoön myös ns. lattiasääntö, jonka mukaan varoja saa jakaa ainoastaan, jos sidotulle omalle pääomalle jää täysi kate.¹¹⁷

Ruotsissa verotuksen ja kirjanpidon sidonnaisuutta on pohdittu, ja siinä on päädytty tulokseen, että jakokelpoisessa omassa pääomassa esitetyt verottomat voitot voidaan katsoa yhtiölle veronalaisiksi tuloiksi. Verotettaviin tuloihin ei kuitenkaan katsota mukaan sellaisia verottomia voittoja, jotka yhtiökokouksen päätöksellä siirretään sidottuun omaan pääomaan. Ruotsin verolainsäädäntöön on sisällytetty osingon käsite laajasti, tosin kuin Suomessa. Siellä osakeyhtiön varojenjako katsotaan verotuksessa osinkotuloksi niin vapaan kuin sidotun oman pääoman osalta. Osingoksi katsotaan myös vapaan oman pääoman rahaston (*överkursfonden*) varojenjako, jota meillä Suomessa vastaa SVOP-rahasto. Ruotsin yhtiölainsäädännön mukaan osakkeen hankintamenoa ei tule vähentää. Luovutusvoittoverotusta käytetään ainoastaan yhtiön

¹¹⁴ Mähönen, Villa 2006a: 31

¹¹⁵ Oikeusministeriö 2009:13: 24-27

¹¹⁶ Mähönen, Villa 2006a: 289

¹¹⁷ Oikeusministeriö 2009:13: 24-27

purkamisen tai yhtiön omien osakkeiden lunastuksen yhteydessä tapahtuvassa varojenjaossa.¹¹⁸

Mikäli Suomi seuraa Ruotsin esimerkkiä, tullaan täälläkin verottamaan SVOP-rahaston varojenjako osingonkaltaisena. Hallituksen esitysluonnoksessa varojenjaon verotuksesta on otettu kansainväliseen vertailuun mukaan vain Ruotsi ja Tanska. Tätä on kritisoitu, sillä mukaan olisi voitu muitakin valtioita, jotta nähtäisiin ettei kaikkialla ole samanlainen luonnoksessa esitetty verotusmalli.¹¹⁹

4.3. Tanska

Tanskassa julkisten ja suljettujen yhtiöiden toimintaa säädellään erillisellä lainsäädännöllä. Vuonna 1973 Tanska loi osakeyhtiöstä eroavan rajavastuuyhtiömuodon, jolle säädettiin erillislaki.¹²⁰ Tanskan osakeyhtiölait (aktieselskabsloven, LBK ja anpartsselskabsloven, LBK) säätelevät varojenjaosta seuraavasti: *varojenjaon pääsääntönä on viimeisen tilikauden hyväksytyt tuloslaskelman osoittama määrä, joka on siirretty taseen omaan pääomaan, sekä muut oman pääoman erät vähennettynä taseeseen siirretyllä alijäämällä. Tämän lisäksi mainituissa säännöksissä on säännelty eräistä eristä, joita ei voida jakaa. Näihin kuuluvat muun muassa arvonkorotusrahasto sekä yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät rahastot* (aktieselskabsloven 110 §:n 1 momentti ja anpartsselskabsloven 45 §:n 2 momentti)¹²¹.

Tanskassa on myös varovaisuusperiaate, jonka mukaan yhtiö voi tehdä rahastosiirron silloin, kun sen taloudellisen aseman kannalta se on suositeltavaa. Yhtiön johdolle on säädetty vastuuta niin, että sen tulee jatkuvasti seurata yhtiön pääoman riittävyyttä

¹¹⁸ Hallituksen esitysluonnos 2009: 10-11

¹¹⁹ Mattila 2009

¹²⁰ Mähönen, Villa 2006a: 30

¹²¹ OM 13/2009: 27-31

sen jatkuviin menoihin.¹²² Tanskassa on käytössä myös tasetesti ja vastaava yhtiön hallituksen lausunto vaaditaan, kuten Ruotsissa.

Niin Ruotsissa kuin Tanskassa osingon käsite on verotuksessa laaja. Varojenjako vapaasta tai sidotusta omasta pääomasta katsotaan sielläkin osinkotuloksi. Poikkeuksen muodostaa tilanne, jossa erillisestä hakemuksesta sidotun oman pääoman alentamista voidaan verottaa luovutuksena. Hakemuksessa täytyy perustella pääoman palauttaminen liiketaloudellisella syyllä. Yhtiön purkautuessa varojenjako verotetaan luovutusvoittona, jolloin osakkeiden hankintamenosta tehdään vähennys. Tämä edellyttää kuitenkin varojenjako yhtiön purkamisen loppuunsaattamisvuonna tai jos siihen on saatu lupa perustellusta syystä. Ilman erillistä hakemusta yhtiön purkamisessa tapahtuva varojenjako katsotaan verotuksessa osingoksi.¹²³

Maaliskuussa 2009 Tanskan hallitus ja Tanskan kansanpuolue muotoilivat poliittisen sopimuksen, jolla oli tarkoitus uudistaa verolainsäädäntöä vuodesta 2010 eteenpäin. Tämä ns. *Forårspakke 2.0.* toteutetaan vähitellen vuosien 2010-2019 aikana. Sen vaikutukset ulottuvat myös yritysverotukseen, jonka mukaan osinkoverotuksen tasoa alennetaan aikaisemmasta. Ansiotulojen marginaaliveroa loivennetaan, joten osinkotulojen progressio loivenee myös, jotta nämä olisivat linjassa keskenään. Vuonna 2009 osingosta perittiin 28 %:n perusvero, kun se verouudistuksen jälkeen tulee olemaan 27 %. Tiettyjen summien ylittäviltä osilta maksettiin lisäveroa progressiivisesti niin, että yhtiön ja osakkaan maksamien verojen yhteissumma nousi vielä vuonna 2009 46 – 58,8 %:iin. Vuodesta 2010 alkaen tuo yhteissumma olisi korkeintaan 56,5 %.¹²⁴

Edellisen perusteella voidaan todeta, että mikäli Tanskassa olisi SVOP-rahasto, siihen sovellettaisiin osinkoverotuksen sääntöjä. Tämä tarkoittaa sitä, että verotus on siellä melko ankaraa palautettaessa varoja takaisin osakkeenomistajille tai muille sijoittajil-

¹²² Mähönen, Villa 2006a: 291

¹²³ Hallituksen esitysluonnos 2009: 11

¹²⁴ Niskakangas 2009: 7-8

le, vaikka verotusta onkin pyritty jonkin verran keventämään. Mikäli Suomessa päädytään samaan ratkaisuun, että SVOP-rahaston varojenjako ryhdytään soveltamaan osinkoverotusta, tulisi osinkoverotusta keventää Tanskan esimerkin tavoin. Hetemäen työryhmä onkin jo kaavaillut osinkoverotuksen muutosta. Ehdotuksen mukaan Suomen listaamattomien yhtiöiden alemmin verotettu osuus nousisi 26 %:sta 30,2 %:iin ja Suomen listaamattomien yhtiöiden korkeammin verotettu osuus alenisi 51,9 %:sta 45,4 %:iin. Pörssi-yhtiöiden osalta osinkojen kokonaisveroaste kuitenkin nousisi 40,5 %:sta 45,4 %:iin.¹²⁵

4.4. Norja

Norjassa oli käytössä vielä vuonna 1992 eriytetty tuloverotus ja yhtiöveron hyvitysjärjestelmä. Vuonna 2006 Norja otti käyttöönsä verouudistuksen yhteydessä osaksmallin, jossa vero kohdistetaan normaalituoton ylittävään osaan osakesijoituksen tuotosta. Normaalituotto on tässä yhteydessä sijoituksen riskitön vaihtoehtoistuotto, jota voidaan mitata obligaatioiden markkinakoroilla. Norjan verouudistuksessa säilytettiin eriytetty tuloverotus sekä yhteisö- ja pääomaverokanta 28 prosentissa. Tosin yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luovuttiin ja ansiotulojen rajaveroasteita alennettiin.¹²⁶

Suomessa osakeyhtiön jakamaan voittoon kohdistuu kahdenkertainen verotus. Yhtiö maksaa yhteisöveron ja tämän lisäksi osakkeenomistaja maksaa veron osingosta ja osakkeen luovutusvoitosta. Ongelmaan on pyritty löytämään ratkaisu niin, että luovutusvoitot on asetettu verovapaiksi ja osinkoihin kohdistuu huojennuksia, kuten aikaisemmin yhtiöveron hyvitys¹²⁷. Norjan osaksmallin avulla voitaisiin saada neutraali kohtelu sekä osakkeenomistajien että yritysten erilaisiin taloudellisiin päätöksiin, ja

¹²⁵ Hetemäen työryhmä 2010: 7

¹²⁶ Kari, Kröger 2009: 9

¹²⁷ Kari, Kröger 2009: 5

verovaroja saataisiin kuitenkin edelleen kerättyä. Nykyisin Suomessa taloudellisia päätöksiä tehdään liian paljon verotuksen vuoksi ja ehdoilla¹²⁸.

Norjan osakeveromallissa normaalituottovähennys (eli osingosta ja osakkeen luovutusvoitosta tehtävä vähennys) saadaan niin, että riskitön markkinakorko verojen jälkeen kerrotaan osakkeen korjatulla hankintamenolla. Mikäli Suomi soveltaisi tätä osakemallia ja SVOP-rahastoja verotettaisiin osingonkaltaisina, verotus voisi näyttää seuraavan kaltaiselta.

Taulukko 3. Osakasmalli.¹²⁹

Osakasmalli		
Osakkeen hankintameno 5 000 € ja marginaalikorko 4 %		
	Suomen nykyinen verotus	Norjan osakasmalli
Osinkotulo	500	500
Normaalituottovähennys (4,0 x 5000)	-	200
Verotettava osinko	500	300
Vero 28 %	140	84
Nettotulo	360	416

¹²⁸ Elo 2009

¹²⁹ Kari, Kröger 2009: 12

Näin ollen SVOP-rahastosta jaettavan summan verotus olisi huomattavasti kevyempää kuin nykyisin. Tällöin osinkoverotus SVOP-rahastoon olisi selkeää, perusteltua ja neutraalia, eikä investointien määrä laskisi osakeyhtiöihin. Osakasmallissa on nähtävissä myös haastavia puolia, mikäli sitä sovellettaisiin Suomen verojärjestelmään. Kahdenkertainen verotus vähentää sijoittajien halua investoida yrityksiin ja ottaa riskejä sijoituksilleen.

Toisaalta Suomessa on saatava edelleen sama määrä veroja kuin tähänkin asti, joten verotulonmenetyksiin ja tehottomuuteen ei ole varaa. Norjan osakasmallia hyödyntäen ja näitä ongelmakohtia silmällä pitäen voitaisiin toteuttaa normaalituoton verohuojennus omistajatasolla, joka ei vähennä merkittävästi verotuloja.¹³⁰ Tämä siis tarkoittaa, että yhtiön voisi nostaa ja uudelleensijoittaa varoja SVOP-rahastosta verovapaasti. Haastavia puolia mallissa kuitenkin on, sillä se olisi hallinnollisesti erittäin raskas toteuttaa ja kotitalouksien saama etu ei olisi verrattavissa yrityksiin saamaan etuun.

4.5. Belgia

Belgian käyttämää yritysverotuksen mallia on esitetty tuotavaksi myös Suomen verolainsäädäntöön.¹³¹ Belgia otti käyttöönsä vuonna 2006 ACE-mallin (Allowance for Corporate Equity), jossa yrityksen veronalaisesta tulosta vähennetään oman pääoman laskennallinen kustannus. Belgian käyttämän sovelluksen nimi on NID eli ”notinal interest deduction”. ACE-mallin lähtökohtana on verotuksen neutraalisuus, jonka tarkoituksena on ratkaista tuloverojärjestelmän ongelmia. Näihin kuuluvat velan ja oman pääoman tuottojen erilainen verokohtelu yhtiöverotuksessa ja yhtiön ja osakkeenomistajien verotuksen yhteensovitus. ACE-järjestelmän hyvänä puolena voidaan näh-

¹³⁰ Kari, Kröger 2009: 15

¹³¹ Hetemäen työryhmä 2010: 5

dä kannustavuus investointeihin mutta ongelmaksi on voitu katsoa toimiminen globaalisuudessa ja ACE-vähennyksen pääomapohjan määrittely.¹³²

ACE-mallissa sekä velan että pääoman kustannuksen vähentäminen on sallittua, kun taas normaalissa yhtiöverotuksessa oman pääoman kustannuksia ei saa vähentää. Jos ACE-mallia sovellettaisiin Suomessa sellaisenaan, ei se erottelisi jaettavaa tai jakamattomaa voittoa, ja vero kohdistuisi ainoastaan normaalituoton ylittäviin ns. ylivoittoihin. ACE-malli koskee sekä jakamattomia voittoja eli osakkeen luovutusvoittoja että jaettuja voittoja eli osinkoja. Henkilötasolla sovellettaisiin tavanomaista tuloverotusta, joka kohdistuisi sekä osinkoihin että luovutusvoittoihin ja yritystoiminnan osalta normaalituottoon kohdistuisi yhdenkertainen verotus ja normaalituoton ylittäviin osiin kahdenkertainen verotus.¹³³

ACE-mallissa veropohja voidaan määrittellä seuraavasti. Verotettavasta tuloksesta eli voitosta vähennetään kirjanpidon poistot normaalisti, jonka jälkeen vähennetään oman pääoman vaihtoehtoiskustannus. Tämä lasketaan Belgiassa niin, että yrityksen koko oma pääoma tiettyjen vähennysten jälkeen kerrotaan valtion 10 vuoden obligatioiden korolla. Suomeen sovellettaessa tämä malli olisi kuin klassinen kahdenkertainen verotusmalli, mutta veroaste säilyisi 26 %:ssa ja verotettavasta tulosta tehtäisiin ACE-vähennys. Mallia on keuhuttu siitä, että se suosii oman pääoman käyttöä mieluummin kuin vieraan pääoman. Velalla ja omalla pääomalla ei olisi eroava verokohtelu. ACE-mallin heikkouksiin luetaan, että se alentaisi huomattavasti yhteisöveron tuottoja.¹³⁴

Mietittäessä SVOP-rahastoa ja mitä muutoksia siinä tapahtuisi tätä sovellettaessa, saattaisi osinkoverotus entisestään kiristyä. ACE-mallin avulla voitaisiin luopua nykyisistä henkilötason pääomatulojen verotuksessa käytetyistä huojennuksista. Näin

¹³² Kari, Kerkelä 2009: 1

¹³³ Kari, Kerkelä 2009: 6-7

¹³⁴ Suomen Yrittäjät ry 2010: Osinkoverotuksen kehittäminen

todennäköisesti kävisikin, sillä yhteisöveron tuottojen aletessa tarvittaisiin verovaroja jostain muualta. Nykyisten verovapaiden osinkotulojen muuttaminen verotettaviksi 28 % pääomatulojen veroasteella kiristäisi SVOP-rahaston varojenjaon verotusta erityisesti osakkeenomistajille. Täten sijoitusten tekeminen saattaisi hiipua.

Taulukko 4. ACE-malli.¹³⁵

ACE-malli			
PIENI YRITYS			
	Suomen nykyinen verotus	ACE-malli	Pääoman tuottoaste
Oma pääoma	200 000	200 000	
Verotettava tulo	70 000	70 000	
ACE-vähennys	0	2 275	35 %
Veropohja	70 000	67 725	
26 % veroaste	18 200	17 609	
Efektiivinen vero	26 %	25 %	
SUURI YRITYS			
	Suomen nykyinen verotus	ACE-malli	Pääoman tuottoaste
Oma pääoma	10 000 000	10 000 000	
Verotettava tulo	1 000 000	1 000 000	
ACE-vähennys	0	325 000	10 %
Veropohja	1 000 000	675 000	
26% veroaste	260 000	175 500	
efektiivinen vero	26 %	18 %	
Esimerkissä käytetty 10 vuoden kiinteänä pohjakorkona 3,25 %			

Yrityksen näkökulmasta tilanne olisi hyvä, sillä efektiivinen veroaste laskisi 26 prosentista jopa 18-23 prosenttiin, jos ACE-vähennys olisi käytössä.¹³⁶ Tällöin SVOP-rahastoon tehtävä ”oma pääomalaina” olisi yhtä hyvä vaihtoehto vieraan pääoman

¹³⁵ Kari, Kerkelä 2009: 33

¹³⁶ Kari, Kerkelä 2009: 20-22

käytölle. Nykyisellään ollaan menossa siihen suuntaan, että vieraan pääoman käyttö saattaa muodostua edullisemmaksi kuin oman pääoman käyttö pääomalainan muodossa. ACE-malli tarjoaa mahdollisuuksia myös verosuunnitteluun, erityisesti monikansallisten yritysten pääomasijoituksille¹³⁷.

4.6. Iso-Britannia

Iso-Britannia voidaan laskea mukaan angloamerikkalaiseen järjestelmään. Iso-Britannia kuuluu myös common law -valtioihin, joissa erityistä on se, että näiden maiden tuomioistuimet *luovat* oikeutta. Erotuksena tähän, esimerkiksi Suomi kuuluu civil law -valtioihin, joissa tuomioistuimet vain *tulkitsevat* oikeutta. Käytännössä civil law -valtioissa kuitenkin usein noudatetaan ennakkotapauksia. Iso-Britanniassa veron kiertäminen ei ole lainvastaista, sillä verotus tapahtuu toteutuneiden tekojen mukaan ja nimenomaan säädettyjä lakeja (statute law) tulkitsemalla.¹³⁸

Vuonna 2006 osakeyhtiölakia (Companies Act) uudistettiin, jolloin tavoitteena oli muun muassa yrittäjyyden ja kilpailukyvyn edistäminen sekä helposti ymmärrettävän lain laadinta. Tärkeimmäksi tavoitteeksi katsottiin pienten osakeyhtiöiden aseman parantaminen.¹³⁹ Iso-Britannian osakeyhtiölaki sisältää varojenjako sääntelevän tasetestin. Varojenjaon on perustuttava viimeisimpään tilinpäätökseen ja jakokelpoisia varoja ovat tilikauden realisoitunut voitto, mutta siitä tulee vähentää edeltävään varojenjako tai yhtiön oman pääomaan vahvistamiseen käytetyt erät sekä mahdolliset kuittaamattomat aikaisempien tilikausien tappiot.¹⁴⁰ Iso-Britannian varojenjako käytännöstä voitaisiin hyödyntää muutamia seikkoja myös Suomen lainsäädäntöön.

¹³⁷ Kari, Kekäle 2009: 16

¹³⁸ Knuutinen 2009: 220-223

¹³⁹ HE 109/2005

¹⁴⁰ OM 13/2009: 33

Iso-Britannian osakeyhtiölaki eroaa muista eurooppalaisista maista niin, että siinä ei ole erillistä mainintaa hallituksen velvollisuudesta huolehtia yhtiön maksukyvyistä varojenjaon jälkeen. Oikeuskäytännöstä käy kuitenkin ilmi, että tällainen velvollisuus on käytännössä olemassa.¹⁴¹ Iso-Britanniassa yritysverotus tulee kevenemään tulevaisuudessa. Yritysverokantaa alennetaan vuoden 2011 huhtikuussa 28 prosentista 27 prosenttiin. Verokanta alenee viiden vuoden kuluessa niin, että vuonna 2015 se on lopulta 24 prosenttia.¹⁴² Tällöin kilpailukyky paranee, sillä maan houkuttelevuus kansainvälisten toimipisteiden sijaintipaikkana nousee.¹⁴³

Iso-Britanniassa luovutusvoittojen verotus alkoi vuonna 1965. Aikaisemmin luovutusvoitot ja tulot pidettiin erillään toisistaan, mutta tämä aiheutti veronkiertoa. Luovutusvoittoja on verotettu vuoden 1992 Taxation of Chargeable Gains Actin (TCGA) sekä Finance Actien mukaisesti. Iso-Britannian verolainsäädäntö on kuitenkin vaikeasti hallittava ja täynnä yksityiskohtia. Monimutkaisuutta edesauttaa se, että lainsäädännön noudattaminen on tiukkaa eikä soveltamiseen ole ollut paljon varaa. Verolainsäädäntöä on yritetty muuttaa yksinkertaisemmaksi, viimeksi vuonna 2007, mutta se on edelleen varsin vaikeaselkoinen.¹⁴⁴

Mikäli Suomessa päädyttäisiin verottamaan SVOP-rahaston varojenjako luovutusvoittona, voitaisiin siinä hyödyntää muutamia Iso-Britannian esimerkkejä. Iso-Britanniassa luovutusvoittoverojärjestelmässä on mukana verovapaa osuus, joka verovuonna 2010-2011 on 10 100 puntaa.¹⁴⁵ Tämän avulla verotus on kevyempää yksityishenkilöille ja mahdollistaa hieman verosuunnittelua. Suomessakin luovutushintoihin voitaisiin ottaa käyttöön nykyistä 1 000 euroa suurempi summa, esimerkiksi 5 000 euroa, johon saakka luovutushinnat olisivat verovapaita. Tämän summan jälkeen verotus voisi nousta progressiivisesti tulojen mukaan.

¹⁴¹ OM 13/2009: 33

¹⁴² Veronmaksajat 2010

¹⁴³ Hjerppe, Kari, Kiander ja Poutvaara 2003: 416

¹⁴⁴ Knuutinen 2009:228-230

¹⁴⁵ HM Revenue & Customs 2010

Tällöin pienet verovapaat luovutusvoitot innostaisivat useampia kotitalouksia sijoittamaan, jolloin yritystenkin taloudellinen tilanne paranisi. Iso-Britanniassa oli aikaisemmin käytössä luovutusvoittojen suhteen verokanta 10, 20 tai 40 riippuen saajan tuloista. Nykyisin käytössä on 18 prosentin suhteellinen verokanta. Iso-Britanniassa on käytössä taper relief -järjestelmä, jossa luovutusvoiton verollinen osuus alenee omistusasjan kasvaessa. Tämä avulla on haluttu hillitä verokiertoa¹⁴⁶.

Iso-Britanniassa merkitystä on annettu tuomioistuimille, ja kuten aikaisemmin mainittiin, ne jopa luovat oikeutta. Erityinen luovutusvoittojen verotusta koskeva tapaus oli Ramsay, jota käsiteltiin 1980-luvun alussa ja se ikään kuin aloitti uuden aikakauden. Ramsayn tapauksen myötä brittiläinen tulkintakäytäntö sai uuden suunnan, jossa kokonaisvaltaisempi tarkastelu oli tärkeämpää kuin pelkkä yksityiskohtien tai eri vaiheiden oma tarkastelu.

Ramsay (W.T.) Ltd. v IRC tapauksessa kyse oli lyhyesti sanottuna verovapaan luovutusvoiton muodostamisesta, jonka avulla saataisiin kuitattua vähennyskelpoisella tappiolla aikaisemmat verolliset luovutusvoitot. Tapauksessa luotettiin siihen, että osavaiheet tulisivat tarkasteluun erillisinä, jolloin verovapaa luovutusvoitto olisi mahdollista. House of Lords päätti kuitenkin toisin, ja näin muodon ja sisällön väliset kysymykset saivat uuden suunnan Isossa-Britanniassa. Ratkaisua voidaan pitää hyvin merkittävänä, sillä toisenlaisen päätöksen myötä luovutusvoittoverojen maksamisen olisi voitu katsoa olevan tulevaisuudessa lähes vapaaehtoista. Isossa-Britanniassa ollaan nykyisinkin menossa enemmän suuntaan, jossa veronkiertoa pyritään ehkäisemään erityisillä säännöksillä. Muissa common law -maissa veronkiertonormi löytyy lainsäädännöstä, mutta sitä ei löydy brittien laista. Tämä olisi osaltaan tuomioistuintenkin päätettävissä, sillä he myös luovat oikeutta.¹⁴⁷

¹⁴⁶ Knuutinen 2009: 230-232

¹⁴⁷ Knuutinen 2009: 238-257

4.7. Saksa

Saksassa uudistettiin yritys- ja henkilöverotusta vuosina 2001 – 2005. Saksa korvasi aikaisemman yhtiöveron hyvitysjärjestelmän osinkoverotuksessa uudella puolitulojärjestelmällä. Osakeyhtiöiden osakkeiden myyntivoitot vapautettiin verosta ja yhteisöverokantaa alennettiin 25 prosenttiin sekä jaettujen ja jakamattomien voittojen erillisistä verokannoista luovuttiin. Saksan uudistuksen yhtenä tavoitteena oli kansainvälisen kilpailukyvyn parantaminen.¹⁴⁸

Tämä puolitulojärjestelmä tarkoitti sitä, että osinkotuloista vain puolet laskettiin osingonsaajan verotettavaan tuloon.¹⁴⁹ Valittu järjestelmä oli täysin uudenlainen yritys- ja osakasverotuksen muoto, jossa kuitenkin yrityksen voittoon kohdistettiin normaali yhteisövero, mutta henkilöosakkaan osinkotulosta vain puolet katsottiin verotettavaksi tuloksi. Täten osinkoja koskevista kuluista vain puolet olivat vähennyskelpoisia.¹⁵⁰

Puolitulojärjestelmä koski Saksassa myös henkilöosakkaiden saamia osakkeiden myyntivoittoja, mikäli myynti tapahtui vuoden sisällä hankinnasta. Tätä pitempien aikojen jälkeiset osakkeiden myyntivoitot olivat verovapaita. Omistusosuuden ollessa merkittävä (vähintään yhden prosentin omistusosuus) ovat luovutusvoitot verollisia¹⁵¹. Osakeyhtiöiden saamat osinkotulot ja niiden myyntivoitot olivat lähes poikkeuksetta verovapaita.¹⁵² Uudistuksen yhdeksi tärkeämmäksi elementiksi olikin nostettu yhteisöjen saamien osakkeiden myyntivoittojen verovapaus. Tämän tavoitteena oli purkaa yritysten keskinäisiä omistuksia toisiinsa.

¹⁴⁸ Hjerppe ym. 2003:283-285

¹⁴⁹ Kari, Kröger ja With 2002: 22

¹⁵⁰ Hjerppe ym. 2003: 285

¹⁵¹ Knuutinen 2009: 308

¹⁵² Hjerppe ym. 2003: 285

Mikäli Suomessa päädytään verottamaan SVOP-rahastoja osingonkaltaisina, voisi tämä Saksan puolitulojärjestelmä toimia siinä hyvänä esimerkkinä. Verotus ei olisi niin raskasta kuin nykyisellään, ja SVOP-rahastoa voitaisiin jatkossakin hyödyntää varojen järjestelyissä. Toinen esimerkki, mitä Saksasta voitaisiin hakea, olisi yhteisöjen saamisen osakkeiden myyntivoittojen verotus. Tällöin SVOP-rahastoon voitaisiin sijoittaa ja nostaa varoja verovapaasti, ja tämä lisäisi Suomen kilpailukykyä Euroopan tasolla. Toisaalta huomionarvoista on, että Saksassa verotetaan osinkoja osakkaan muiden tulojen kanssa progressiivisen veroasteikon mukaan, kun Suomessa on käytössä suhteellinen pääomaverokanta¹⁵³. Saksassa ansiotuloja ja pääomatuloja ei veroteta erillisesti.

Saksassa toteutettiin vuonna 2008 uusi verouudistus (*Abgeltungssteuer* 2009). Sen yhteydessä laajeni aikaisemmin kapea veropohja ja myös veronvähennysmahdollisuuksia haluttiin karsia. Yritysverokantaa laskettiin 25 prosentista 15 prosenttiin, jolla pyrittiin kohentamaan kansainvälistä asemaa verokilpailussa. Saksassa uudistuksen yhteydessä selkeytettiin luonnollisten henkilöiden pääomatulojen verotusta. Puolitulojärjestelmän käyttö lopetettiin ja useita eri pääomatulomuotoja ja erilaisista sijoituksista –myös Suomen SVOP-rahaston kaltaisista eristä– saatuja tuloja verotettiin jatkossa selkeästi tasaveron *Abgeltungssteuerin* avulla. Näin ollen Saksan uudistettu verojärjestelmä on lähempänä pohjoismaiden verotuskäytäntöä.¹⁵⁴ Siirtyminen uuteen järjestelmään vie aikaa, ja uudet säännöt koskevat vain 2009 vuoden alusta tehtyjä sijoituksia. Uusi järjestelmä on varmasti hallinnollisesti kevyempi toteuttaa kuin edeltäjänsä, mutta se mahdollistaa laajamittaisen verosuunnittelun.

¹⁵³ Hjerpe ym. 2003: 295

¹⁵⁴ Knuutinen 2009: 307-310

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1. Keskeisiä havaintoja

SVOP-rahaston käsittelyyn liittyvät vahvasti osakeyhtiön tilinpäätöksen ja varojen jakamista koskevan sääntelyn ymmärtäminen. Täten on tärkeää tietää, miten osakeyhtiölaki, kirjanpitolaki ja verolainsäädäntö vaikuttavat tahoillaan, ja onko niiden sääntely ristiriidassa keskenään. Tutkimuksen pohjalta voidaankin sanoa, että nämä eri sektorit edistävät omia tavoitteitaan omista lähtökohdista käsin, ja lainsäädäntöäkin muutetaan lähinnä sektori kerrallaan. Erityisesti SVOP-rahastoa koskeva varojen jaon verotus aiheuttaa ristiriitaisuutta näiden osa-alueiden välillä, jossa tietyt lainsäädännön osa-alueet ovat kehittyneet paremmin nykypäivän haasteiden mukana.¹⁵⁵

Osakeyhtiölain ja verolainsäädännön yhteensovittaminen olisi tärkeää toteuttaa lainsäädäntöteitse. Tällä hetkellä osittain sääntelemätön ja osittain viranomaisten ohjeiden mukaan säännelty oikeustila luo yritysmaailmaan epävarmuutta käyttäen SVOP-rahastoa. Tämän lisäksi verotuksen ennakoitavuus on heikentynyt. Tilanne on siis hyvin epäsuotuisa monien osapuolien kannalta.

Alan asiantuntijat ja yhdistykset ovat antaneet omat lausuntonsa koskien hallituksen esitysluonnosta. Pääpiirteissään kaikki ovat siitä samaa mieltä, että luonnos on aivan liian ankara ja se sekoittaa entisestään jo vaikeasti hallittavaa järjestelmää. Sen sijaan varojen todellisen luonteen säilyttäminen varojenjakotilanteessa luo johdonmukaista ja taseiden vahvistamiseen kannustavaa verotuskäytäntöä. Tämä on veroneutraali ja oikeudenmukainen toimintatapa.

¹⁵⁵ Villa 2010: 1

Lakimuutos saisi aikaan SVOP-rahaston varojenjaon verottamisen pääasiassa osingonkaltaisena, joka kiristäisi sekä osakeyhtiön että osakkeenomistajan verotusta. Lisäksi oman pääoman käyttö pääomalainan sijaan vähenisi, sillä vieras pääoma olisi veroneutraalimpaa omaan pääomaan nähden. Oman pääoman vähentynyt käyttö vaikuttaisi heikentävästi taseisiin ja pitkällä tähtäimellä se heikentäisi yrityksen selviytymiskykyä talousvaikeuksista.¹⁵⁶ Verojärjestelmä muuttuisi lopulta vaikeammin hallittavaksi ja epäloogiseksi.

Annettujen kommenttien ja oman analysoinnin pohjalta paras tapa toteuttaa verouudistusta, olisi soveltaa verohallinnon antamaa ohjetta, ja muuttaa sen sisältö laiksi tai käyttää Belgian ACE-mallia. Tällöin epävarmuutta aiheuttavat tekijät poistuisivat ja verotus selkiytyisi. Uuden osakeyhtiölain mahdollistama SVOP-rahasto on toivottu uudistus, jonka verotuksen säätäminen epäedulliseksi veisi pohjan tältä joustavalta ”varojen siirtoratkaisulta”.

5.2. De lege ferenda

Varojenjaon verotus tulisi sitoa siihen, miten varat ovat muodostuneet ja mistä ne ovat lähtöisin. Verohallinnon ohjeistuksen mukaan pääomana kertyneiden varojen palautus verotettaisiin luovutusvoittoverotuksen kaltaisena. Tästä varojenjaosta tulisi vähentää osakkeiden hankintahinta.

Verolainsäädäntöön tulisi ottaa mukaan määritelmä osingosta, joka sieltä vielä puuttuu.¹⁵⁷ Tässä voidaan käyttää esimerkkinä Ruotsia ja Tanskaa, joissa molemmissa valtioissa osingon määritelmä verolainsäädännössä on laaja. Tämä helpottaisi SVOP-rahastosta palautettavien voittovarojen verotusta, jos osinko olisi määritelty verolain-

¹⁵⁶ Valtti 2009

¹⁵⁷ KHT-yhdistys 2007: Uuden osakeyhtiölain vaikutuksista verotukseen

säädännössä. Tällöin ei tarvitsisi puhua osingon*kaltaisesta* verotuksesta. Lisäksi kirjanpitoalaista olisi hyvä löytyä säännös siitä, että SVOP-rahastosta täytyy toimittaa tilinpäätöksen liitetietona yksityiskohtainen erittelyvelvollisuus. Tästä liitteestä kävisi selkeästi ilmi, mistä varat ovat tulleet SVOP-rahastoon ja silloin niiden verokohtelukin olisi helpompaa kuin nykyisin. Ilman erittelyvelvollisuutta varojen alkuperää on hankala selvittää, jos ei tiedetä mistä varat ovat saapuneet ja missä tarkoituksessa.

Toisaalta oikeusvertailun avulla saatiin uusia näkökulmia SVOP-rahaston verotukseen. Suoraan sellaisenaan niissä esitetyt malleja voi olla erittäin haastavaa liittää Suomen verolainsäädäntöön, mutta ne on kuitenkin hyvä pitää mielessä. Esimerkiksi mikäli SVOP-rahaston varojenjako päädyttäisiinkin verottamaan kokonaisuudessaan osingon kaltaisena, olisi se mahdollista toteuttaa ottamalla mallia Norjassa käytössä olevasta osakasmallista. Toisaalta Saksassa aikaisemmin käytetty puolitulojärjestelmä voisi toimia Suomessakin hyvin, mutta se olisi hallinnollisesti haastava toteuttaa.

Vartenotettavin vaihtoehto oikeusvertailun avulla löydettiin Belgiasta, jossa on käytössä ACE-malli. Se on oman analysointini perusteella paras, mutta kaikkia osatekijöitä ole otettu huomioon. ACE-mallissa voisi olla potentiaalia kehittää sitä edelleen Suomen lainsäädäntöön soveltuvaksi. ACE-malli toimisi erityisen hyvin siinä tapauksessa, jos SVOP-rahasto säädetään tulevaisuudessa kokonaan osinkoverotettavaksi. ACE-malli ei kuitenkaan ole yksinkertainen ratkaisu, sillä se saattaa sekoittaa jo ennestään melko vaikeaselkoista verolainsäädäntöä. Parhain tapa toteuttaa verolainsäädännön uudistusta SVOP-rahaston kohdalla olisi, ettei rajanvetoa joko kokonaan osinkoverotettava tai luovutusvoittoverottava tarvitsisi tehdä. Verohallinnon ohjeen muuntaminen lainsäädäntöön ei välttämättä ole pitkäaikainen ja kestävä toimenpide, sillä verolainsäädäntöä ollaan joka tapauksessa uudistamassa, ja yhden ohjeen saattaisi olla ristiriidassa uusien säännösten kanssa.

Muutoinkin verolainsäädäntö olisi hyvä pitää selkeänä, ilman että siellä olisi joka asiasta omaa ohjetta kuten Isossa-Britanniassa. Verolainsäädäntöön on hyvä jättää pieni tulkinnan mahdollisuus, jonka tuomioistuimet tarvittaessa ratkaisevat. Parasta olisi toteuttaa tietyn mallin pohjalta luotu uusi selkeämpi järjestelmä, esimerkiksi ACE-mallin pohjalta, jolla veroja saataisiin edelleen kerättyä riittävästi, eikä SVOP-rahaston merkitys katoaisi.

LÄHDELUETTELO

Aaltonen, Kari (2007). *Uuden osakeyhtiön verokysymyksiä*. Verotus-lehti 3/2007.

Aarnio, Aulis (1982). *Oikeussäännösten tulkinnasta*. Helsinki: Helsingin yliopiston monistuspalvelu.

Airaksinen, Manne & Jyrki Jauhiainen (2000). *Suomen yhtiöoikeus*. Helsinki: Werner Söderström lakitieto Oy.

Andersson Edward & Eino Linnakangas (2006). *Tuloverotus*. 7. uudistettu painos. Jyväskylä: Talentum Media Oy.

Andersson Edward & Eino Linnakangas (2002). *Tuloverotus ja varallisuusverotus*. 6. uudistettu painos. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.

Elo, Henri (2009). *Norjan veromallissa selkeitä plussia*. Kauppalehden blogi Saatavilla Internetissä: <URL:<http://sijoittajaksi.blogit.kauppalehti.fi/blog/8518>>. Viitattu 3.11.2010.

HE 16.6.2009. *Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle osakeyhtiön varojenjaon verotuksesta*.

HE 176/2008. *Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä tuloverolain 45 §:n muuttamisesta*.

HE 109/2005. *Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi*.

Hetemäki, Martti (2010). *Veroryhmän väliraportti*. Saatavilla Internetissä: <URL: http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/03_kuuleminen/verokonaisuus_Hetemaki_21062010_valiraportti_esitys.pdf> Viitattu 21.10.2010.

Hjerppe, Reino & Seppo Kari, Jaakko Kiander ja Panu Poutvaara (2003). *Verokilpailu ja Suomen verojärjestelmä*. Helsinki: WSOY.

HM Revenue & Customs (2010). *Capital Gains Tax rates and annual tax-free allowances*. Saatavilla Internetissä: <URL:<http://www.hmrc.gov.uk/rates/cgt.htm>>. Viitattu 6.11.2010.

Honkavaara, Tero (2008). *Ajankohtaista yhtiöverotuksesta*. Saatavilla Internetissä: <URL:http://www.ek.fi/www/fi/2008Tapahtumat/EK_paiva_03032008_Turku/esitykset/11_TH_EK-paeivae_Ajankohtaista_yhtioeverotuksesta.pdf>. Viitattu 6.10.2010.

Immonen, Raimo (2009). *Yritysjärjestelyjä koskevia uusia lakeja ja tulkintoja*. Verotuslehti 1/2009.

Immonen, Raimo (2007). *Yritysjärjestelyjä koskevat verolain muutokset*. Verotuslehti 1/2007.

Immonen, Raimo (2006). *Yritysjärjestelyt. 3., uudistettu painos*. Helsinki: Talentum Media Oy.

Immonen, Raimo & Risto Nuolimaa (2007). *Osakeyhtiöoikeuden periaatteet. 7. painos*. Jyväskylä: Talentum Media Oy.

Jänkälä, Markku & Timo Kaisanlahti (2008). *Kirjanpitolainsäädäntö 2008: Kirjanpitolaki ja -asetus perusteluineen sekä muut säädökset*. Vantaa: WSOY.

Järventausta, Jussi & Satu Grekin (2009). Suomen Yrittäjät: *Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta osakeyhtiön varojenjaon verotuksen säännöksiksi*. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.yrittajat.fi/fiFI/suomenyrittajat/lausunnot/lausunnot/?announcementId=8bf6d253-ee96-46d3-bf7d-b3c433de4575&groupId=66d2143f-3220-4b10-9c3b-44621a2b523c>>.

Kari, Seppo & Leena Kerkelä (2009). *Oman pääoman tuoton vähennyskelpoisuus yritysverotuksessa – Belgian malli*. Tutkimukset 153. Helsinki: VATT Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.

Kari, Seppo & Outi Kroger (2009). *Osakkeiden normaalituoton verovapaus – Norjan osakeverotuksen malli*. VATT 10.9.2009. Saatavilla Internetissä: <URL:http://www.vatt.fi/file/tiedotteet/2009/norjan_osakasmalli_100609.pdf>. Viitattu 2.11.2010.

Kari, Seppo & Outi Kröger ja Hanna With (2002). *Saksan verouudistus 2001*. Vatt-keskustelualoitteita. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.

KHT-yhdistys (2007). *Ohjeluonnos koskien uuden osakeyhtiölain vaikutuksista verotukseen*. Saatavilla Internetissä: <URL:<http://www.khtyhdistys.fi/toiminta/lausunnot-ja-kuulemiset/2007/uuden-osakeyhtiolain-vaikutuksia-verotukseen-9.02.2007>>

Kirjanpitolautakunnan lausunto 1613/2000.

- Knuutinen, Reijo (2009). *Muoto ja sisältö vero-oikeudessa –erityistarkastelussa rahoitus- ja sijoitusinstrumentit*. Helsinki: Suomalainen lakimiesyhdistys.
- Kukkonen, Matti & Risto Walden (2009). *Elinkeinoverolaki käytännössä*. Helsinki: WSOYpro.
- Kukkonen, Matti (2007). *Yrityksen luovutusvoittojen verotus*. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Lukander, Heikki (2010). *Varojen palauttaminen SVOP-rahastosta*. Saatavilla Internetissä: <URL: <http://www.llr.fi/index.php?page=b24541f6838665bd48e3e71c2eda2e1>>.
- Mattila, Heikki E. S. (2002). *Vertaileva oikeuslingvistiikka*. Helsinki: Kauppakaari, Lakimiesliiton kustannus.
- Mattila, Pauli K (2009). *Luonnos hallituksen esitykseksi osakeyhtiön varojenjaon säännöksi*. Saatavilla Internetissä: <URL:<http://www.keskuskauppakamari.fi/Eduunvalvonta/Lausunnot/Luonnos-hallituksen-esitykseksi-osakeyhtion-varojenjaon-verotuksen-saannoksiksi>>. Viitattu 13.10.2010.
- Mattila, Pauli K (2008). *Elinkeinoverolain muutokset ja niiden merkitys käytännössä*. Yliopiston veropäivä: tuloverotuksen ja kulutusverotuksen ajankohtaisia kysymyksiä. Porthania 12.12.2008.
- Mattila, Pauli K (2002). *Omien osakkeiden hankinnan verokysymyksiä*. Verotus-lehti 1/2002.

Myrsky, Matti & Esko Linnakangas (2006). *Elinkeinotulon verotus*. 2. painos Helsinki: Talentum.

Mähönen, Jukka & Seppo Villa (2009). *Osakeyhtiö IV, Osakeyhtiö ja verotus*. Helsinki: WSOYpro Oy.

Mähönen, Jukka & Seppo Villa (2006a). *Osakeyhtiö I, yleiset opit*. Helsinki: WSOYpro Oy.

Mähönen, Jukka & Seppo Villa (2006b). *Osakeyhtiö II, Pääomarakenne ja verotus*. Porvoo: WSOYpro Oy.

Mähönen Jukka, Säiläkivi Antti & Villa Seppo (2006). *Osakeyhtiölaki käytännössä*. Helsinki: WSOYpro Oy.

Niskakangas, Heikki (2009). Osinkoverotuksen uudistamisesta. Saatavilla Internetissä: <URL:http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/06_esitysaineisto/Osinkoverotuksen_uudistamisesta_Niskakangas_210909_muistio.pdf>. Viitattu 14.10.2010.

Niskakangas, Heikki (2005). *Johdatus Suomen verojärjestelmään*. Helsinki: WSOYpro.

Nykänen, Matti (2007). *Osakeyhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovutuksen veroseuraamuksista*. Verotus-lehti 1/2007.

Oikeusministeriö (2009). *Konsernitilinpäättöksen laatimisvelvollisuus sekä maksukyky ja tasetesti osakeyhtiön varojenjaossa*. Lausuntoja ja selvityksiä 2009:13. Helsinki: Oikeusministeriö.

- Penttilä, Seppo (2009). *Elinkeinoverolaki muuttui – muuttuiko verotuksen ja kirjanpidon suhde?* Verotus –aikakausilehti. 2/2009.
- Pöykkylä, Panu (2006). *Osakeyhtiölaki ja muuta lainsäädäntöä*. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Raunio, Merja & Leena Romppainen, Outi Ukkola ja Kare Kotiranta (2010). *Varojen jakaminen ja verotus osakeyhtiössä*. Helsinki: KHT-Media Oy.
- Reinikainen, Mikko & Jussi Pelkonen ja Kari Lydman (2007). *Uusi osakeyhtiölaki*. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Remes, Matti (2010). *Hetemäki lupaa verotukseen lisää selkeyttä*. Tilintarkastus-lehti 2/2010.
- Rissanen, Kirsi & Manne Airaksinen, Johan Bärlund, Martti Castrén, Ilkka Harju, Jyrki Jauhiainen, Timo Kaisanlahti, Antti Kivivuori, Petri Kuoppamäki, Jukka Mähönen, Seppo Villa ja Thomas Wilhelmsson (2006). *Yritysoikeus*. Saatavilla Internetissä: URL<<http://www.wsoypro.aspx?prevpos=yj111.6506&page=selain&ts=jo&pos=yj111.0&offset=0.0>>
- Saarnilehto, Ari (1996). *Sopimusoikeuden perusteet*. 4. uudistettu painos. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.
- Siltala, Raimo (2001). *Johdatus oikeusteoriaan*. Helsinki: Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisut.
- Suomen Yrittäjät ry (2010). *Osinkoverotuksen kehittäminen*. Helsinki: 11.3.2010. Saatavilla Internetissä: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/lausunno>

t/lausunnot/?groupId=66d2143f-3220-4b10-9c3b-44621a2b523c&announcementId=69690aa2-5db5-49ac-a16e-c153a90c0498

Taloushallintoliitto (2009). *Hallituksen esitys eduskunnalle osakeyhtiön varojenjaon verotuksesta*. Saatavilla Internetissä: <URL:<http://www.taloushallintoliitto.fi/@Bin/385024/TAL+lausunto+VM+Osakeyhti%C3%B6n+varojenjaon+verotus.pdf>>

Tiitta, Erkki (2009). *Elinkeinoverolain muutokset*. KPMG TaxView 3/2008. Saatavilla Internetissä: <URL:<http://www.kpmg.fi/Binary.aspx?Section=3300&Item=5098>>.

Tikka, Kari S. (1995). *Yritysverotuksen perusteet*. 2. painos. Jyväskylä: Lakimiesliiton kustannus.

Tikka, Kari & Olli Nykänen ja Janne Juusela (2009). *Yritysverotus I-II*. WSOYpro Yritysonline, jatkuvatäydenteinen. Saatavilla Internetissä: <URL:<http://www.wsoypro.fi>>. Viimeisin päivitys 13.9.2010.

Tuokko, Yrjö (2009). *Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta ja maksukykytestistä*. Verotus -aikakausilehti. 5/2009.

Valtiovarainministeriö (2009). *Osingon verotus – saajana luonnollinen henkilö tai kuolinpesä* [online] [viitattu 15-04-2010]. Helsinki: Valtiovarainministeriö. Saatavilla Internetissä:<URL:http://www.vm.fi/vm/fi/10_verotus/03_elinkeinoverotus/06_osingon_verotus/index.jsp>.

- Valtiovarainministeriö (2006). *Verotus, tilinpäätös ja yhtiöoikeus – yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005*. Työryhmämuistioita 4/2006. Helsinki: Valtiovarainministeriö. Saatavilla Internetissä: <URL:http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/075_verotus/20060316Verotu/name.jsp>.
- Valtti, Simo (2009). *Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi osakeyhtiön varojen jaon verotuksen säännöksi*. Perheyritysten liitto. Saatavilla Internetissä: <URL:http://www.perheyritystenliitto.fi/easydata/customers/perheyritys/files/Lausunnot/Lausunto_OYL-sopeutus_24082009.pdf>.
- Verohallituksen ohje (2010). Arvopaperin luovutusvoittojen verotus. Saatavilla Internetissä:<URL:<http://www.vero.fi>>.
- Verohallituksen ohje (2009). *Ennakkotieto-, ennakkoratkaisu- ja poikkeuslupahakemuksen tekeminen ja käsittely*. Ohje Dnro 1008/345/2009 [online]. Saatavilla Internetissä: <URL:<http://www.vero.fi>>.
- Verohallituksen ohje (2007). *Uuden osakeyhtiölain vaikutuksia verotukseen*, Dnro 206/345/2007, 8.3.2007. [online]. Saatavilla Internetissä: <URL:<http://www.vero.fi>>. Viitattu 5.10.2010.
- Veronmaksajat (2010). *Iso-Britannia keventää yritysverotusta*. Saatavilla Internetissä: <URL:<http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/medialle/u/?groupId=f737fd5c-0c6b-467d-acf8-eab910d86d45&announcementId=0a0e058b-017d-4dc8-84c1-5fddb67c471>>.
- Villa, Seppo (2010). *SVOP – Sijoituksen jakaminen – varojen jakamista vai pääoman palautusta?* Edilex: Defensor Legis: 4/2010.

Villa, S. (2007). *Osakeyhtiölain uudistunut pääomarakenne*. Oikeustieto 2007:2 [online]. Saatavilla Internetissä: <URL <http://www.edilex.fi/lakikirjasto/5069.pdf>>.

Villa, S. (2006). *Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö*. 3. uudistettu painos. Helsinki: Talentum Media Oy.

Villa, Seppo & Jaakko Ossa, Ari Saarnilehto (2007). *Yritysmuodot: toiminta, rahoitus ja verotus*. Vantaa: WSOY.

Wikström, Kauko (2008). *Yleiset opit verotuksessa*. 4. uudistettu painos. Turku: Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisuja.

OIKEUSTAPAUSLUETTELO

Korkein hallinto-oikeus

2003:19 22.4.2003/
2006:29 19.5.2006/1311
2007:43

Keskusverolautakunta

3/2007
9/2008